

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

Katedra informačních technologií a technické výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Digitální technologie a podvádění žáků při studiu na střední škole

Digital technology and cheating in secondary school study

Pavλίna Stoklasová Šubrtová

Vedoucí práce: doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)

Studijní obor: Informační technologie se zaměřením na vzdělávání (B IT)

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Digitální technologie a podvádění žáků při studiu na střední škole potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 4. května 2020

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucí této bakalářské práce doc. RNDr. Miroslavě Černochové, CSc. za její odborné vedení, ochotu a vstřícnost. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se do výzkumu zapojili.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá digitálními technologiemi a podváděním žáků při studiu na českých středních odborných školách a gymnáziích. Cílem je zejména prozkoumat přístup studentů středních škol k využití digitálních technologií k podvádění. V teoretické části je vedle definice školního podvádění věnována pozornost jeho podobám a uváděným druhům. Rozebírá charakteristiku studentů a příčiny podvádění ve školním prostředí. Dále popisuje vybrané digitální technologie, zařízení pro podvádění a prototypy, také se soustřeďuje na přehled a analýzu literatury. Empirická část obsahuje analýzu technik a frekvenci podvádění formou dotazníkového šetření a interview, jakož i rozdíly mezi středními odbornými školami a gymnázii. V rámci výzkumů proběhlo dotazníkové šetření, které absolvovalo 189 žáků, interview absolvovalo 8 studentů a 8 učitelů z 5 středních škol. Na základě odpovědí respondentů byly identifikovány nejčastější druhy digitálního podvádění, a to pomocí mobilních telefonů a chytrých hodinek. Dále bylo zjištěno, že studenti nemají příliš povědomí o podvodných digitálních pomůckách, jako jsou smart kalkulačky, chytré propisovací tužky nebo chytré brýle. Větší počet studentů uvedlo, že používají k podvádění spíše tradiční tahák napsaný na papíru a opisují od spolužáka. Respondenti uváděli, že se opakovaně dopouštějí podvodů v odborných předmětech a přírodních vědách a nejčastější důvody, které vedou studenty k podvodům byly, že nebyl čas na přípravu a studenti mají často snahu o lepší známku.

KLÍČOVÁ SLOVA

podvádění, střední škola, digitální technologie, nečestné chování, dotazníkové šetření, rozhovor

ABSTRACT

This bachelor thesis is focused on digital technologies and students' cheating within their educational process at Czech secondary schools and grammar schools. The aim of this thesis is to look into students' attitude to usage of digital technologies for cheating. In the theoretical part of the work there is a definition of school cheating, its forms and specific types. It analyses characters of students and reasons of cheating in school environment. It also describes specific digital technologies, gadgets and prototypes used while cheating. It is focused on a list of used literature and its analysis. The empirical part consists of the analysis of techniques and frequency of cheating based on a research and interviews and it also deals with differences between secondary schools and grammar schools. Within the research there were led a public survey among one hundred and eighty nine students who filled in a questionnaire, eight students and eight teachers from five different schools were interviewed. The most common types of digital cheating were defined based on the answers from the research, which is using smart phones and smart watches. It was also found out that students are not much concerned about some specific cheating devices such as smart calculators, smart pens or smart glasses. A significant number of respondents said that they use rather a traditional cheat sheet and copy off other students. They repeatedly cheat especially because of the fact they do not have enough time to revise for a test or they want to obtain good marks.

KEYWORDS

cheating, secondary school, digital technology, dishonest behavior, questionnaire, interview

OBSAH

1 Úvod.....	8
2 Teoretická část	9
2.1 Školní podvádění	9
2.2 Podoby školního podvádění.....	10
2.2.1 Tradiční a elektronické podvádění.....	10
2.2.2 Plagiátorství	14
2.3 Charakteristika studentů středních škol	15
2.3.1 Vztah adolescentů k technologiím.....	17
2.4 Příčiny podvádění ve školním prostředí	19
2.5 Digitální technologie používané v podvádění	21
2.5.1 Dostupné digitální technologie pro podvádění	22
2.5.2 Prototypy pro podvádění.....	27
2.6 Přehled literatury o podvádění ve škole.....	27
2.6.1 Databáze Web of Science	30
2.6.2 Databáze Scopus	30
2.6.3 Databáze ERIC	31
2.6.4 Analýza výzkumů pouze s výskytem technologií.....	31
3 Empirická část.....	36
3.1 Vymezení výzkumného problému a výzkumných otázek	36
3.2 Výzkumné metody	36
3.3 Sběr a zpracování dat.....	36
3.4 Výzkumný vzorek.....	38
3.5 Výsledky šetření	40
3.5.1 Analýza dat získaných v dotazníkovém šetření	41

3.5.2 Analýza dat získaných v polostrukturovaných rozhovorech	59
4 Diskuse.....	62
5 Závěr	64
6 Použité zdroje	65
7 Seznam tabulek	74
8 Seznam grafů	76
9 Přílohy.....	78

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá využitím digitálních technologií při podvádění žáků při studiu na střední škole. V současnosti se digitální technologie stávají běžnou součástí vyučování, a tím studentům usnadňují studium. Bakalářská práce se zaměřuje na druhou stránku digitálních technologií, a to na možnosti jejich zneužití ve studiu. O podvádění studentů s používáním technologií během jejich studia se u nás zatím příliš nediskutuje. Ukazuje se, že v posledních letech se o podvádění a plagiátorství studentů na středních školách s použitím technologií publikuje podstatně víc odborných článků v zahraničí než v České republice.

V teoretické části bakalářské práce je nejprve definováno školní podvádění, jeho podoby a rozdělení. Následuje charakteristika studentů středních škol a jejich vztah k technologiím. Dále se věnuje příčinám podvádění ve školním prostředí. Následně jsou představeny jednotlivé digitální technologie používané v podvádění a prototypy, které se objevují na trhu. Poslední část teoretické práce se věnuje přehledu publikované literatury na toto téma z databáze Web of Science, Scopus a ERIC.

V empirické části se bakalářská práce zabývá vymezením výzkumného problému a otázek, dále popisem výzkumné metody až po popis sběru a zpracování dat. Výsledky šetření shrnují získaná data z dotazníkového šetření a polostrukturovaného rozhovoru z vybraných středních škol a rozdělují je podle typu studia. V diskusi jsou obsažena nejdůležitější zjištění, která vplynula z analýzy získaných dat a odpovídá na stanovené výzkumné otázky.

2 Teoretická část

2.1 Školní podvádění

Snad všichni jsme se už jako studenti setkali se školním podváděním a plagiátorstvím, ať už jako samotní aktéři nebo jen jako pozorovatelé. Tento fenomén se ve školství objevuje už velice dlouho. Tuto problematiku je velice obtížné uchopit, protože obsahuje širokou škálu aktivit, které jsou nečestné a podvodné. K nečestnému jednání ve školním prostředí používaly a používají různé techniky. Je velice složité stanovit přesné hranice, zda se jedná o podvod nebo už ne, protože záleží na různých aspektech daných činností či chování. V současné době se k podvádění ve školách využívají také různé digitální technologie. Studenti jsou velice zdatní a vynalézaví ve využívání moderních technologií, a tak není divu, že je dokážou zneužít i k podvodnému jednání tzv. ke školnímu podvádění. Například se může jednat o hledání správné odpovědi na internetu během zkoušení pomocí mobilního telefonu či tabletu, o pořizování snímků testu, které mohou pomoci ke zdárnému zvládnutí zkoušky, nebo o zjišťování odpovědí na otázky komunikací na sociálních a komunikačních službách (srov. Katz, 2005).

Pro školní podvádění zatím neexistuje přesná definice, proto samotné posouzení dané situace zůstává na aktérech. Tento jev autoři popisují odlišně. Například Cizek říká, že „podvádění je definováno třemi znaky. Jedná se o takové jednání žáka, které: 1. porušuje stanovená školní pravidla, 2. přináší mu nezasloužené výhody oproti spolužákům, 3. snižuje spolehlivost a přesnost pedagogických závěrů, které lze z jeho výkonů vyvozovat.“ (Cizek, 2003, s. 3-4). Donat et al. (2014) považuje školní podvádění za jednu ze specifických forem deviantního chování dospívajících. Lovett (2013) považuje v současné době podvádění ve škole za rozšířené, všudypřítomné. „Někteří žáci a studenti chtějí dosáhnout příznivého hodnocení bez velkého úsilí, snaží se počítačový systém obelstít, učitele převést. Elektronické učení tedy s sebou přináší i nové typy problémů, které sice mají v tradičním vyučování své předchůdce, avšak nové technické možnosti jim dávají širší rozměr a úplně nové (dříve nerealizovatelné) podoby.“ (Mareš, 2007, s. 179).

Existují rozporuplné pohledy amerických a evropských autorů. Podle evropských autorů Sisti (2007), Mareše (2007), Vrbové a Stuchlíkové (2012) jde hlavně o neetické jednání. Podvádění se stalo aktuálním a velice častým problémem školního vzdělávání. Ve Spojených státech amerických se snaží řešit školní podvádění (academic dishonesty) pomocí tzv. „honor codes“. Jedná se o akademický čestný kodex nebo také soubor pravidel, který je obdobou našeho školního řádu. Obsahuje postihy, jež se využijí, pokud se studenti nebudou chovat podle daných požadavků školy (srov. Vrbová, Stuchlíková, 2012). V zahraniční literatuře se můžeme setkat s termíny „akademická nepoctivost“ a „e-cheating“. Mareš (2007) klasifikuje e-cheating jako nečestné získávání, sdílení anebo vyžadování informací, dále práce s nepovolenými materiály a podvádění ovlivňující konání zkoušky.

Podvádění ve škole prostřednictvím informačních a komunikačních technologií je možné definovat jako školní nekázeň, která podle Bendla (2011) je „vědomé nedodržování školního řádu a pokynů stanovených učiteli, případně jinými zaměstnanci školy“. Sisti (2007, s. 216) označuje školní formu podvádění jako „digitální podvody“. Tyto podvody jsou sofistikovanější a hůře odhalitelné ze strany pedagoga. „Podvádění je výsledkem individuálního rozhodnutí, které je založeno na objektivně racionálním kalkulu nákladů a přínosů.“ (Kroher, Wolbring, 2015, s. 311).

2.2 Podoby školního podvádění

Mnoho studentů se snaží podvádět a mají k tomu různé důvody. Těch podvodných metod je nespočet a mnohdy se liší v závislosti na stupni vzdělání. Jinou formu podvodů využívají žáci základních škol, jinou studenti středních a vysokých škol. Podvádění je považováno za porušení pravidel a pachatel bývá postihován trestem.

Mareš (2005) ve své přehledové studii dělí podvádění na tradiční a akademické (elektronické). Patří sem opisování, napovídání, ale také plagiátorství, shánění otázek testu od spolužáků a jejich další šíření, nebo skupinové psaní domácích úkolů. Tyto činnosti mají jedno společné, a to zjednodušit a ulehčit si studium.

2.2.1 Tradiční a elektronické podvádění

Mezi tradiční způsoby podvádění patří například papírový tahák, opisování od jiného studenta, napovídání, zjišťování zadání testů před zkouškou. Další disciplínou

u podvádění je schovávání a důmyslná vynalézavost, která občas obnáší velkou „kreativitu“. Hlavně, když se student snaží schovat tahák či zařízení sloužící k podvádění, tak aby nebyl pedagogem nebo nikým jiným odhalen. Studenti taháky ukrývají do rukávů, pod oblečení, popisují vlastní tělo nebo lavici tužkou, schovávají je pod obaly sešitů, umisťují je na obaly lahví a propisovacích tužek apod. Tyto „klasické“ taháky jsou na ústupu, a to hlavně z důvodu příchodu informačních a komunikačních technologií jako mobilní telefony, sluchátka, chytré brýle, počítače, tablety aj.

Akademické podvádění, které (často označováno jako elektronické) si můžeme představit jako produkt „tvořivého“ využívání moderních digitálních technologií a jako pomůcku pro školní podvádění ve výuce. Nejčastěji se s podváděním pomocí digitálních technologií setkáme u adolescentů, kteří vyrůstají mezi technologiemi dnešní doby. Mareš (2005) zařazuje do akademického podvádění např. vydávání se za někoho jiného (např. při přijímacím řízení), pomoc prostřednictvím sociálních a komunikačních sítí, nebo elektronické taháky v mobilních telefonech. Elektronickému podvádění se také říká „cyber-cheating“, který velice souvisí s používáním moderních technologií. Dalším snadno zneužitelným způsobem pro řešení problémů je tzv. „crowdsourcing“, který v případě učení nebo řešení úloh má charakter kolektivního řešení problémů na síti, aniž by se lidé v reálném životě znali nebo potkali. (srov. Hartmanová, Šmahaj, 2015).

Mareš (2005) uvádí v přehledové studii výčet jednotlivých kategorií a konkrétních činností (Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1: Tradiční a elektronické podvádění (modifikované podle Mareše, 2005, s. 314-318)

TYP	FORMA	KONKRÉTNÍ POSTUPY
Podvodným způsobem získávání, poskytování nebo vyžadování informací	Tradiční	Nechat spolužáka opisovat od sebe domácí úkol. Opsat od spolužáka domácí úkol nebo odpovědi při zkoušce. Odcizit navíc zadání testu při zkoušce, tím pomůže dalším třídám a je schopen zajistit i případně více variant testu. Při písemném testu využívání neverbální komunikace. Předávání pomocných taháků či informací mezi spolužáky při písemném zkoušení. Při písemném testu si student sedne, co nejdále od

		<p>pedagoga, a při neporozumění testové otázky vstane, jde k učiteli a zpět. V té chvíli se snaží nahlédnout do papírů svých spolužáků, a tak zjistit správné odpovědi.</p> <p>Napovídání při ústním zkoušení žáka.</p> <p>Snaha o získávání informací o testu či ústním zkoušení od žáků, kteří ho již absolvovali.</p>
	Akademická (elektronická)	<p>Při testu na počítači si sednout vedle chytřejšího spolužáka a opisovat od něj.</p> <p>Správné odpovědi z SMS zprávy poslat/opsat.</p> <p>Nečestné podvádění pomocí malé vysílačky nebo hands-free v mobilním telefonu.</p> <p>Předávání nebo pozdější použití odpovědí testu pomocí pořízené fotografie nebo screenu z obrazovky počítače.</p>
Práce se zakázanými materiály nebo zakázaný způsob práce s prameny	Tradiční	<p>Opisovat z učebnice, sešitu, taháku či jiného nepovoleného zdroje při písemné zkoušce.</p> <p>Necitován použitý zdroj.</p> <p>Vydávat opakovaně svou práci, která už byla použita, za novou (např. semestrální práci, esej).</p> <p>Nabízet hotové práce studentů vyšších ročníků k opětovnému použití.</p> <p>Opsat od jiného studenta jeho práci (semestrální práci, esej apod.) bez nebo s jeho souhlasem a vydávat ji za vlastní.</p> <p>Změnit či upravit data tak, aby žák dospěl k žádaným výsledkům anebo si údaje vymýšlet.</p> <p>Uvádění odkazů na neexistující zdroje nebo literaturu.</p>
	Akademická (elektronická)	<p>Opisovat při testu z elektronického nebo zvukového taháku.</p> <p>Přivlastnit si práci někoho jiného a vydávat ji za svou.</p> <p>Zkopírovat text a neuvést citovaný zdroj. Dále s tím souvisí i části textu, grafy, obrázky.</p> <p>Kopírovat text z cizojazyčného zdroje a vydávat ho za vlastní.</p> <p>Psaní textu v mateřském jazyce, který student přeloží pomocí elektronického překladače, a výsledek předkládá jako vlastní práci dokazující studentovu jazykovou kompetenci.</p>
Nečestné jednání ovlivňující konání zkoušky a hodnocení	Tradiční	<p>Neodevzdat test a poté učiteli tvrdit, že ho musel ztratit on, domáhat se opakování testu.</p> <p>Zajistit někoho jiného, aby za studenta absolvoval zkoušku.</p> <p>Za jiného studenta absolvovat zkoušku.</p>

		<p>Lhát o splnění podmínek k připuštění ke zkoušce. Lhát o zdravotních či sociálních okolnostech k dosažení mimořádných ohledů u zkoušky. Získání výhod nabízením úplatků nebo protislužeb. Schovat studijní materiál tak, aby ostatní žáci neměli možnost si ho vypůjčit a prostudovat. Nečestným jednáním získat informace o zkoušení dopředu. Zatajení pedagogovi chyby při písemném nebo ústním zkoušení. Opravení chybné odpovědi, už po opraveném testu a poté se dožadovat lepšího hodnocení. Vyhrožovat zkoušejícímu pedagogovi.</p>
	Akademická (elektronická)	<p>Při testu se přihlásit do počítače za někoho jiného a absolvovat za něj test. Pomocí programu pro vzdálený přístup na počítači nechat řešit zadané úlohy jiného žáka. Při distanční zkoušce mít vedle sebe konzultanta. Při zkoušce posílat žádost o pomoc přes elektronické diskusní skupiny, následně rady upravit, zkopírovat a vydávat je za vlastní. Prolomit heslo do systému a získat přístup ke správným odpovědím testu. Nečestným jednáním získat přihlašovací heslo pedagoga. Přihlásit se do systému jako učitel a získat správné odpovědi testu. Získat práva správce systému, a tak získat přístup tam, kde je pro studenty zakázán. Zveřejnění testu na internetu.</p>

Šorgo et al. (2015) prováděli dotazníkové šetření na 323 studentech jedné slovinské střední školy. Z výsledků vyplynulo, že podvádění je ve slovinských školách způsob života a téměř všichni studenti se alespoň příležitostně dopouštějí podvádění.

Podle většiny studentů je podvádění normální jev a není na tom nic špatného, nezabraňují svým spolužákům podvádět a jsou ochotni odpustit spolužákovi podvádění (Latova, Latov, 2008). Ogunlade et al. (2013) uvádějí, že je dobré studenty seznamovat s tresty za podvádění před, během a po zkouškách.

2.2.2 Plagiátorství

Plagiátorství patří do zvláštní kapitoly školního podvádění především proto, že bývá nejčastěji spojováno s moderními technologiemi. Sisti (2007, s. 218) definuje plagiátorství jako „množství aktivit, v rámci, kterých jedinec přebírá doslovně text nebo výňatky textu bez řádné reference nebo tyto myšlenky předkládá za vlastní“. Mohan et al. (2014) rozdělují plagiátorství následujícím způsobem:

- kopírování myšlenek, úmyslů, plánů a idejí (jedná se o komplikované odhalení dané formy plagiátu, jež může mít pro delikventa vážný důsledek),
- kopírování textů, obrázků či tabulek ze všech různých zdrojů,
- převzetí či kopírování vlastních myšlenek, idejí z předchozí práce,
- „Ghost Writing“ (o této formě plagiátorství se mluví pouze tehdy, když autor neuvádí ostatní členy autorova týmu),
- mozaikové plagiátorství (jedná se o korekci některých slov v textu, který je přejímán a následně publikován za text vlastní).

Problematika plagiátorství je obzvláště aktuální v kontextu s tzv. „copy-paste“ (resp. Ctrl + C, Ctrl + V) plagiátorstvím anebo další možností zakoupením hotových děl jiných autorů. Metoda „copy-paste“ se stává dostupnějším řešením pro dosažení lepšího hodnocení a snazšího absolvování předmětu, či tvorby závěrečných prací (Rujoiu, 2009, s. 45). Rujoiu (2009) se dále zabývá termínem tzv. cybercheating, kdy se jedná o podvodné elektronické přejímání informací z internetu bez uvedení původního zdroje, dále z knih a dalších použitých materiálů bez uvedení autora, názvu díla, roku vydání a strany. O'Donnell (2011, s. 217) se zamýšlí nad tím, co vede studenty k plagiátorství, motivace k plagiátorství, a to jako tlak na plagiátora, kdy je potřeba se naučit velké množství studijních podkladů během omezeného časového úseku anebo poté jako tzv. náhodné plagiátorství, které plyne z nepochopení vyučované látky. V rámci Sistiho (2007) výzkumného šetření bylo zjištěno, že hlavním důvodem k využívání plagiátů je nedostatek času nebo nezáměr o dané téma. Skaar (2015) poukazuje na snadno dostupné internetové zdroje, a tím zvýšení výskytu plagiátů v Norsku.

Plagiátorství je záležitost, o které se příliš na středních školách a gymnáziích nehovoří, nekontroluje se a ani se mu nepředchází. Objevuje se především mezi studenty středních

škol a je doporučeno pedagogům, aby studenty v této oblasti více vzdělávali (srov. Kam, Hue, Cheung, 2017). V souvislosti s přibývajícím množstvím informačních a komunikačních technologií pro plagiátorství ve škole, se řeší otázka, do jaké míry je pedagog skutečně pedagogem a do jaké míry je vyšetřovatelem této podvodné formy (Davis, 2011). Je velice důležité zvyšovat informovanost o problematice plagiátů a podvádění a tím zneužívání snižovat. Soukup et al. (2009, s. 146) uvádějí, že „také otázka autorských práv a jejich dodržování s ohledem na duševní díla nejsou součástí výuky ani specializovaných přednášek, přitom sami dospívající volají po podobných přednáškách či výuce, která by mohla být zajímavá a prakticky užitečná“.

2.3 Charakteristika studentů středních škol

Tématem bakalářské práce je využívání digitálních technologií při podvádění žáků na střední škole. Abychom lépe porozuměli této problematice, je zapotřebí věnovat pozornost chování současné mladé generace. Kdo vlastně jsou středoškolští studenti a jaké mají přístupy k učení a digitálním technologiím? „Dospívání představuje specifickou životní etapu, která má svoje typické znaky v rámci životního cyklu a svůj objektivní i subjektivní význam. Je to období hledání a přehodnocování, v němž má jedinec zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.“ (Vágnerová, 2005, s. 321). Dospívání je přechodná část života člověka, která klade na jedince vysoké nároky a velká očekávání. Proto dospívání patří k nejtěžším životním obdobím. Suler (2005) definuje čtyři základní oblasti potřeb, které jsou pro období dospívání charakteristické, a popisuje způsoby, které digitální technologie poskytují k uspokojení těchto potřeb. Jednou z nich je potřeba prozkoumat vlastní identitu a experimentovat s ní. Virtuální svět, který nám zprostředkovávají informační a komunikační technologie, umožňuje adolescentům odpovídat na otázky týkající se jejich vlastní identity, a to s vysokou úrovní anonymity a integrity. Potřeba intimity, touhy někam patřit a přátelství jsou pomocí moderních technologií snadno uspokojitelné a zjednodušené oproti reálnému životu. Macek (2003, s. 12) uvádí, že „adolescence získala zejména v posledních desetiletích zvláštní význam – má svůj sociální, ekonomický, pedagogický, zdravotní a kulturní rozměr.“

Pro účely této bakalářské práce budeme níže používat pojmy, jako jsou středoškolští studenti, žáci, mládež a adolescenti souhrnně pro studenty všech typů středních škol (gymnází a středních odborných škol).

Pohledy autorů na řešenou problematiku se liší, nebo jsou dokonce protichůdné. Předmětem diskusí se stávají somatická, psychologická nebo sociální specifikace vymezující časové mantinely, které by stanovily začátek a konec období adolescence např. věkové omezení. Pojem adolescence pochází z latinského termínu *adolescere* a znamená dospívat, dorůstat, mohutnět.

Obecně lze říct, že adolescence charakterizuje období mezi dětstvím a dospělostí, tzv. období od desátého do dvacátého roku života (Vágnerová, 2012). V evropském kontextu se na dospívání pohlíží jako relativně dlouhé období. Macek (2003) a Langmeier s Krejčířovou (2006) se shodují na časovém vymezení adolescence v trvání od 15 do 22 let. Pokud budeme uvažovat o celosvětovém kontextu je adolescence chápána jako období, kdy dochází k finálním změnám po fyzické i psychické stránce (srov. Macek, 2003). Toto období je chápáno jako krystalizace postojů, názorů a rozumového a sociálního zrání. Dochází k rozvoji sebevědomí, sebedůvěry a k integraci osobnosti. Pro dospívající skupinu je typické testovat hranice, přehánět a riskovat (srov. Foltýnová, 2008). Proto je toto období v literatuře charakterizováno jako syndrom rizikového chování (Kabíček et al. 2014). K potřebě experimentování se váže další věc – touha hledání vlastní identity (Černá et al. 2013, s. 15). Vágnerová (2012) uvádí, že se u dnešních adolescentů objevuje potřeba osamostatnit se, získat odpovědnost a možnost rozhodovat se samostatně. Jenže pak nejsou ochotni převzít odpovědnost a povinnosti, které s tím souvisejí. Sak a Saková (2004) popisují sociální zrání jako vyhledávání a utváření společenských rolí, životních cílů, žebříčků hodnot a postojů.

Aelterman et al. (2019) ve studii řeší, zda důvody studentů k osvojení (tj. internalizaci) a neuposlechnutí (tj. vzdorování) pravidel třídy předpovídají jednoznačně či odlišně, pocity zlosti, jednání, podvádění a záškoláctví. Studie přichází se zjištěním, že člověk, který přijímá pravidla za své, se s nimi ztotožňuje a je přesvědčen o jejich správnosti,

a zároveň je řízen odměňováním a trestáním. Jeho chování se tedy stává nepřizpůsobivé a nežádoucí.

Gajdošová (2015) se zamýšlí nad současnou mladou generací, která podle ní vyrůstá v době se snižující se morálkou, vysokou rozvodovostí rodičů, výchovou v nefunkčních či neúplných rodinách. Studenti jsou vystaveni malému zájmu rodičů a učitelů, kteří na ně nemají čas a trpělivost a ve školním prostředí se setkávají s učiteli, kteří rezignovali a trpí syndromem vyhoření. Ve školství chybí dostatek poradenských pracovníků školy, a také je zde vysoký počet učitelů v důchodovém věku, kteří nejsou schopni reagovat na dnešní moderní dobu. Škrabský (2015) popisuje mladou generaci jako ztracenou ve „velkém světě“, který má na ně vysoké nároky. Rodiče z důvodů politické situace a různých krizí, kterými si sami prošli, vyvíjejí tlak na své potomky a chtějí, aby jejich potomci byli schopni životním situacím čelit lépe, protože oni na ně připraveni nebyli.

Zajímavé pojetí generace dnešních adolescentů přináší studie Gajdašové (2015). Gajdašová se ve svém výzkumu zaměřuje na to, jak vnímají sami sebe středoškolští studenti. Výsledky ukázaly pozitiva a negativa. Jako pozitiva respondenti uvádějí pozornost, vnímavost, kritický přístup, individualitu, šikovnost, inteligenci a kreativitu. Mezi negativa zařazují tvrdohlavost, přizpůsobivost zadaným požadavkům, registrují poruchy učení a chování, možné psychické nemoci, deprese a sebepoškozování. Jedná se o generaci adolescentů, kterým se těžce akceptují daná pravidla, zákony, disciplína, a naopak mají potřebu projevit osvobození se od pravidel založených na autoritě.

2.3.1 Vztah adolescentů k technologiím

V současné době se setkáváme s označením mladé generace jako generace technologií. Hovoří se o generaci Y (narození během let 1980-2000), generaci Z (narození po roce 2000) nebo echo boom, GenNext a Google generaci (srov. Ash, 2015). Diskutuje se též o tzv. net generaci, pro kterou je charakteristické obklopení se moderními informačními a komunikačními technologiemi v podstatě od narození. Rozdíly mezi net generací a generacemi staršími spočívají ve schopnostech a dovednostech (srov. Brdička, 1999). Setkáváme se s tvrzením, že současná generace je velmi ovlivňována svým okolím a technologiemi, které jsou v jejich životě naprosto samozřejmé a všední. Pro mladou generaci je běžné vlastnit mobilní telefon, notebook, stolní počítač, tablet, sluchátka

apod. Moderní technologie jsou v tomto směru nadužívané a je potřeba si to uvědomit. Moderní technologie nabízejí obrovské možnosti a na trhu jsou snadno dostupné. V dnešní době se také seriózně diskutuje o negativním dopadu informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT), a to zejména na děti a mladistvé (srov. Chaudron, 2015). Milková a Ambrožová (2018) zjistily, že se objevuje negativní vztah mezi použitím internetu, podváděním a návykovým chováním. Digitální technologie mají negativní vliv na paměť a pozornost, studenti si informace nepamatují a obtížně osvojují. Studenti nevidí důvod učit se, když si vše můžou najít na internetu u zkoušky, nebo neví, proč si pamatovat určité informace, když si můžou připravit tahák. Dostupnost technologií vede „k tomu, že mozek méně používáme, čímž jeho výkonnost časem klesá. U mladých lidí se tím opoždí vývoj mozku, jejich duševní výkonnost tedy od počátků zůstává pod úrovní svých možností. To se netýká jen našeho myšlení, nýbrž i vůle, emocí, a především sociálního chování.“ (srov. Greenfield, 2016).

Davison a Stein (2014) upozorňují na zvyšující se počty těchto negativních jevů. Výzkumy ukazují, že ICT ne vždy vede ke zlepšení školního výkonu žáků, ale způsobuje spíše nadměrné zneužívání technologie k podvádění ve výuce, což vede k projevům školního neúspěchu. Tomková et al. (2015, s. 4) říká, že „novodobá rizika užívání ICT souvisí: a) s informační explozí v důsledku bezedné studnice informací a dezinformací na webových stránkách a sociálních sítích v kombinaci s teprve se vyvíjejícím kritickým myšlením, b) s odolností vůči vysokému množství podnětů a c) s odlišným využíváním kognitivních procesů a procesů učení“. Technické možnosti současných moderních zařízení mají široké využití. Digitální technologie přispívají ke zkvalitnění výuky na školách.

K základním vlastnostem dnešních adolescentů patří zvýšená zvědavost, vysoká sebejistota, globální orientace, společenskost, obrovská touha získávání nových informací a zkušeností a snížená trpělivost (Giurgiulescu et al., 2015).

Ogunlade et al. (2013) provedli dotazníkové šetření, aby zjistili, jak často studenti středních škol využívají technologie k nečestnému jednání. 6,7 % respondentů použilo Bluetooth k podvádění, 93,3 % si vyměňuje textové zprávy pomocí mobilního telefonu a 88,0 % využilo smart kalkulačku v hodině matematiky.

Středoškolská mládež své znalosti v oblasti digitálních technologií sebehodnotí subjektivně, a tak může docházet k neobjektivním závěrům. Kdy jeden student své znalosti v ICT ohodnotí (na škále: výborně až nedostatečně) jako výborné a jiný student jako dobré. Přitom může nastat situace, kdy se student, který své vědomosti ohodnotil jako dobré, může mnohem více orientovat v problematice digitálních technologií (Voňková et al. 2016). Voňková et al. (2019) uvádí, že se ukazuje „že respondenti s různými charakteristikami skutečně užívají škálu rozdílným způsobem“.

2.4 Příčiny podvádění ve školním prostředí

Příčin, které vedou studenty k podvádění, je velké množství např. odpor ke škole, strach ze školy, dojem, že ostatní podvádějí, snaha studenta upoutat na sebe pozornost, předchozí pozitivní zkušenost s podvodem, učivo je složité a nesrozumitelné, nedostatek času na přípravu do školy, snaha o lepší známky, tlak ze strany školy, možná příležitost k podvádění, vysoké nároky ze strany učitelů nebo rodiny a jiné priority. Běžným faktorem bývá samotná zábava a rozptýlení. Častým důvodem k podvádění je permanentní zkoušení studentů nebo rozdílná kritéria hodnocení vyučujících (srov. Čapek, 2010). Redding (2016) se zabývá současným přístupem studentů k podvádění u přijímacích zkoušek a zjistil, že studenti podvádějí, aby dosáhli lepších výsledků, přitom považují školský systém za nespravedlivý. Cosic (2018) naznačuje, že standardizované hodnocení napomáhá k férovosti a menším podvodům při zkouškách.

Ramberg a Modin (2019) provedli průzkumy zaměřené na studenty a učitele s cílem prozkoumat tři aspekty efektivity školství, a to hlavně vedení školy, spolupráce a jednotný postoj učitelů a poslední aspekt mravní zásady školy. Tyto tři aspekty, pokud jsou splněné, tak naznačují etičtější, spravedlivější a legitimnější vzdělávací systém. Dalším nežádoucím sociálním chováním se zabývali Peklaj et al. (2012) pomocí dotazníkového šetření, které provedli mezi 437 studenty, zjistili, že vysoké tlaky vyvíjené na studenty vedou k následnému podvádění. Další průzkum ukázal, že žáci s menší schopností samostatnosti podvádějí častěji než ti, kteří jsou považováni za samostatnější (Nora, Zhang, 2010). Tendence odkládání konání povinností a úkolů na pozdější dobu neboli prokrastinace a podvádění spolu úzce souvisejí (srov. Clariana et al. 2012).

Jedním z faktorů, proč studenti nepodvádějí je sebepojetí (self-concept), ke kterému se pojí vnitřní motivace, snaha mít úspěch a potřeba vysokého výkonu, odpovědnost a vyšší schopnosti. O motivaci můžeme mluvit, máme-li nějaký cíl, kterého můžeme a nemusíme dosáhnout s určitým úsilím, vědomě či nevědomě. Motivace směřuje a podněcuje chování člověka. Jedná se o proces auto regulace chování, jehož cílem je dosažení vysokých cílů (srov. Nakonečný, 2009). Výkonný motiv „energetizuje osobnost k usilování o úspěch, ať už je ho dosahováno v nějakém soupeření či v dosažení něčeho jedinečného, překonáním osobních standardů, nebo je vyjádřen dlouhodobým vytrvalým postupem k hodnotnému cíli“ (Stuchlíková, 2010, s. 144). Z některých výzkumů je patrné, že sebevědomí mělo nejmenší dopad na podvádění na rozdíl od pohlaví či nízké soběstačnosti (Owenga et al. 2018).

Neschopnost studenta soustředit se na výklad pedagoga, touhu po zábavě, přílišná snaha zapojení studenta do výuky nebo závislost na digitálních technologiích jsou podle Griffina (2014) faktory, které hrají významnou roli při narušování ve výuce.

Podle Bendla (2011) je hlavním faktorem školní nekázeň, která úzce souvisí se školním podváděním. Obě tato fakta vycházejí ze stejné podstaty, a to vědomého nedodržování určitých pravidel. Školní nekázeň s měnící se dobou a její pokroky v oblasti vědy a techniky souvisí s nadměrným využíváním ICT. Dalším významným faktorem nečestného chování může být proto internet, kde je možné najít tzv. „skryté podvádění“, kdy si student vyhledá jakoukoliv stránku pro poskytování podkladů, rad a pomoci od studentů vyšších ročníků. Není tedy problém najít o daném pedagogovi všechny informace, domácí úkol nebo zadání testu.

Dalším důvodem k podvodům může být velký počet uchazečů u přijímacích zkoušek, jako se to stalo v roce 2016 v Thajsku. Zde byli přistiženi studenti lékařské fakulty při podvádění pomocí kamer ve svých brýlích, aby předali otázky ze zkoušky svým spolužákům, kteří byli v jiné místnosti. Ti získali správné odpovědi a nazpět je posílali pomocí chytrých hodinek (Ourairat, 2016).

Za další formu podvádění považují Ugur a Koc (2015) pořizování fotek, videí i hlasových záznamů hlasu učitelů či profesorů a následné sdílení. Obrovský růst

školního podvádění se děje hlavně v posledních 30 letech podle Galloway (2012). Podle jeho teorie studenti využívají podvodných technik hlavně ze tří možných důvodů:

- V současné době je vzdělání považováno za zajištění kvalitnějšího života.
- Úspěšní jsou ve společnosti vítanější a studenti rádi zažívají úspěch.
- Důsledky podvádění a nečestného jednání nejsou nastaveny tak, aby odrazovaly studenty od dalších pokusů.

Mezi další faktory můžeme zařadit klima třídy, školy, rodinného prostředí aj.

2.5 Digitální technologie používané v podvádění

Moderní technologie vznikly přirozeně s vývojem lidstva, protože člověk je od přírody tvořivý a zvědavý. Snaží se vytvořit nástroje, které by mu usnadnily práci a tím i zjednodušily život. „Technologie představuje pro studenty nové způsoby, jak dělat věci, které vždy dělali, což je vyhýbání se samotné práci“ (Rettinger, 2017). Encyklopedie Diderot definuje technologii jako něco, co zproduktivňuje práci a zvyšuje samotnou účinnost pracovních postupů (Encyklopedie Diderot et al. 1999, s. 38). Dnešní svět stojí na technologiích, bez nichž by už nebyl takový, jaký ho známe. Digitální technologie odráží vývojový stupeň lidského vědění, které člověk stále přizpůsobuje a vylepšuje. Technologie je široký pojem, který zahrnuje přístroje, ale i služby. Z drahých přístrojů se staly dostupné možnosti pro vzdělávání. Počítače, notebooky, tablety, chytré hodinky, internet nebo mobilní telefon umožňují rozvoj nových prostředků pro vzdělávání a jsou užitečné pro snazší učení, ale také umožňují více podvodných technik a způsobů. Podobná zařízení určená hlavně pro podvádění není problém najít v internetových obchodech, jako jsou Amazon nebo eBay, kteří nenesou žádnou etickou odpovědnost za to, co prodávají.

Zkoušky v konkrétním předmětu jsou brány jako objektivní měřítko schopností studenta. Objevuje se zde vynalézavost, síla etického chování, dovednosti hodnotit, manipulovat, sdílet znalosti a student se zde snaží čelit fixnímu číselnému vzdělávacímu systému. Studenti se proto snaží uměle zlepšovat své studijní výsledky.

2.5.1 Dostupné digitální technologie pro podvádění

Tato kapitola se zaměřuje na digitální technologie, které slouží k podvádění. K podvádění se dá opravdu použít téměř cokoliv. Pomůcky umožňující podvádění u zkoušek, řeší v dnešní době spousta vzdělávacích institucí. Zákaz podvádění definuje Chugh (2016) takto: „podobně jako u mobilních telefonů při zkouškách by měla být zakázána i všechna zařízení, která jsou schopna ukládat, přenášet, přijímat a zobrazovat digitální informace“.

U níže uvedených zařízení je uveden pojem „riziko odhalení“, který se rozděluje jako nízké, střední a vysoké. Nízkému riziku odhalení odpovídá zařízení (technika), které je méně známé, provedení technologie je kvalitní, objevují se vychytávky jako nouzové tlačítko, změna jasu nebo je možné ho snadno ukryt, a tak je opravdu obtížné studenta při podvádění odhalit. Střední riziko odhalení je charakteristické pro zařízení, které je rozměrově větší, jeho ukrytí je tak nápadnější a je pravděpodobnost, že si pedagog všimne tohoto zařízení při podvodu u zkoušky. U vysokého rizika odhalení je velká šance zjištění nečestného jednání studenta, zařízení nesplyne s prostředím a technologie není dostatečně kvalitní. Další pojem je „cena“ - tzv. kupní cena zařízení, u ceny výrobku je vždy uvedeno zařízení, ke kterému se vztahuje.

Mobilní telefony

Chytrý telefon neboli smartphone se stal v dnešní době běžnou součástí našeho života a stal se rizikem pro podvádění. Situace, při níž je mobilní telefon použit při podvodu, může vypadat např. tak, že student má mobil položen v penálu, na lavici nebo pod lavicí a když se učitel otočí, student využije příležitosti k vyhledávání odpovědí během testu na internetu, komunikaci na sociálních sítích, focení, volání a psaní SMS. Dále je možné instalování aplikací, které napomáhají k samotným podvodům např. k výpočtu matematických a fyzikálních příkladů. Mobilní telefony je možné pořídit od různých výrobců např. Apple, Honor, ASUS, Samsung, Xiaomi aj. Mohou se odlišovat operačním systémem např. Android, iOS, Windows aj. a dále s různým rozlišením displeje.

- Riziko odhalení: střední
- Cena: cena se může lišit v desítkách tisíc

Smart Phone Controller – Po připojení ovladače k chytrému telefonu přes Bluetooth je možné vzdáleně ovládat své textové dokumenty, obrázky a složky v mobilním telefonu. Toto zařízení je vhodné pouze, pokud student vidí na telefon z blízké vzdálenosti.

- Riziko odhalení: vysoké
- Cena: 1 533 Kč

Počítače, tablety, notebooky

Tyto technologie se často nevyužívají k podvodům. Jsou moc velké a nápadné. Ale v situaci, kdy je zařízení připojeno k internetu bez jakéhokoliv omezení a student píše online test, je možné na počítači, notebooku, tabletu vyhledávat odpovědi na internetu či komunikovat na sociálních sítích. V praxi by to mohlo vypadat tak, že učitel umožní psát test na počítači a studentovi nevidí na obrazovku monitoru a student má tak čas zapnout Facebook a poradit se spolužáky nebo do Google vyhledávače vložit řešenou testovou otázku a najít odpověď. Avšak v současnosti si toho jsou učitelé vědomi, a proto při spuštění testu mohou nastavit, že studenti během testu nesmí odejít z testovaného prostředí anebo učitel může sledovat v aktuálním čase monitory svých studentů na svém učitelském displeji pomocí speciální aplikace.

Sluchátka

Bezdrátová sluchátka – Sluchátka umožňují studentům poslouchat obsah přednášený ze smartphonu v jejich batohu přes místnost. Jsou hlavně pro studenty s delšími vlasy, pod které je možné sluchátka schovat.

V praxi si student připraví nahrávku, nechá si ji během testu stále dokola přehrávat ve sluchátkách, které má v uších nebo pokud by zkoušená látka byla obsáhlejší, což je obvyklé při důležitých zkouškách, tak je zkoušený student domluven s jiným studentem, který mu poradí na dálku.

- Riziko odhalení: střední
- Cena: 990 Kč (např. Xiaomi Mi True Wireless Earbuds)

Mini Wireless Earpiece Loop – Kabel (indukční smyčka) může být ukryt pod tričkem a mini sluchátko v uchu, přesto je student stále ve spojení s jiným spolužákem, který mu

v klidu může vysvětlit problematiku. V praxi není tato technologie tak často využitelná, protože běžně nemíváte kamaráda na chodbě, který vám vše vysvětlí.

- Riziko odhalení: střední
- Cena: 2 128 Kč

Monorean – Skládá se ze skrytého sluchátka o velikosti zrnka rýže, které se vloží do ucha. Prostřednictvím sluchátka je možné poslouchat svého asistenta. Tato technologie se liší od Mini Wireless Earpiece Loop hlavně velikostí sluchátka. Je to drahá technologie, ale hodí se tam, kde studentovi opravdu záleží na velice dobrém hodnocení při zkoušce nebo přijímacím řízení.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 13 952 Kč

Hodinky

Rostoucím problémem ve školských systémech se stávají chytré hodinky, a to i z důvodu, že některé chytré hodinky jsou zcela nerozeznatelné od "hloupých" hodinek. Jediným řešením je zakázat u zkoušek jakýkoliv druh hodinek, a tak bojovat proti podvádění.

Chytré hodinky neboli smart watch fungují s telefonem pomocí Bluetooth. Hodinky je možné pořídit od různých výrobců Apple, Samsung, Garmin, Honor atd. a využívají operační systém Android, iOS, Windows Phone.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 12 490 Kč (např. Apple Watch Series 5)

Watch for Easy Studying – Hodinky podporují soubory .txt, .jpeg, .gif, .bmp. Jsou moderní a s jednoduchým rolováním textu a nastavitelností jsou pro lepší čitelnost. Podvádění s chytrými hodinkami bývá nápadné, protože je potřeba často přepínat obrazovku, popřípadě úplně ji vypnout. Negativem chytrých hodinek při podvádění je přílišné dotýkání se displeje.

- Riziko odhalení: střední
- Cena: 1 295 Kč

Invisible watch – Bez použití speciálních brýlí se displej hodinek normálně jeví jako černý. Při použití brýlí určených pro čtení textu student uvidí neviditelný text. Tato technologie je velice zajímavá a využitelnost v různých předmětech je velká.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 1 655 Kč

Kalkulačky

Chytré telefony lze přestrojít za kalkulačky, které zvládnou více než jen výpočet matematických úloh. V praxi to vypadá tak, že student vizuálně počítá na kalkulačce příklad, ale přitom vyhledává výsledek nebo jinou informaci na internetu a učitel o tom ani neví, protože se student nechová nápadně. Kalkulačka v tomto případě funguje jako chytrý telefon, pokud je připojen k internetu, a student má nevědomě od pedagoga povolenou podvodnou pomůcku.

Scientific Calculator Live Chat – Kalkulačku je možné připojit pomocí Bluetooth k libovolnému mobilnímu telefonu a vyměňovat si zprávy nebo hledat odpovědi na internetu. Tato technologie se vyplatí studentovi ve chvíli, kdy je možné mít při zkoušce kalkulačku.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 4 375 Kč

Magic Calculator V 2 - Kalkulačka nabízí pro podvádění funkce např. skrýt své poznámky, fotografie, videa a nahraný hlas v kalkulačce. Pokud student potřebuje obyčejnou kalkulačku, stačí stisknout nouzové tlačítko. Oproti výše uvedené kalkulačce má tato příznivou cenu, která je v podobné výši jako u obyčejných chytrých kalkulaček bez přístupu k internetu.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 1 537 Kč

Propisovací tužka

The RXO Cheating pen – Velikostí odpovídá standardní propisovací tužce. Podporuje formáty .pdf, .word, .txt a většinu textových dokumentů. Paměť propisovací tužky je

8 GB paměti. Na displeji se objevují pouze dva řádky textu, obsahuje nouzové tlačítko a ruční a automatický posun textu. Displej je bez jasu a pracuje s jakýmkoliv jazykem. Propisovací tužka není rozeznatelná od obyčejné. Určitě má více využití než propisovací tužka s mechanickým zajištěním papírem. Negativum je, že se s ní hůře opisuje, pokud student potřebuje více podvodných materiálů.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 3 257 Kč

V praxi by student, který použije The RXO Cheating pen nebyl nápadný, protože technologie není příliš známá. Student by tak dokázal opisovat z propisovací tužky a při přepínání obrazovky by se učiteli propisovací tužka zdála zcela obyčejná.

Brýle

Live stream wifi Glasses – Brýle se skrytou HD kamerou, pro streamování živého videa přes internet. Stačí je připojit k telefonu pomocí aplikace. Technologie je využitelná i pro ostatní spolužáky, které test teprve čeká. Mohou ho dopředu vidět pomocí streamování z brýlí.

- Riziko odhalení: střední
- Cena: 2 341 Kč

Focals - Brýle, jež promítají potřebné informace, které jsou viditelné pouze pro uživatele brýlí. Je možné spravovat a odpovídat na oznámení pomocí inteligentních odpovědí, ikon emotikonů a dalších. Brýle jsou velice drahé, ale jsou věrohodnější než výše uvedené. Jsou vyrobeny přímo pro daného člověka a mají další využití mimo podvádění. Jedná se o zařízení, kdy je do chytrých brýlí vestavěn vysílač s bezdrátovým sluchátkem, a tím je umožněna obousměrná zvuková komunikace mezi studenty během zkoušky.

- Riziko odhalení: nízké
- Cena: 14 117 Kč

2.5.2 Prototypy pro podvádění

Při zjišťování pomůcek, které studenti hojně využívají, existují prototypy. Jsou to vzorové, tzv. testovací výrobky, o jejichž výrobě se teprve uvažuje nebo je prodeji pouze pár kusů.

ZEROi Hat – čepice s reproduktorem využívá technologii kostního vedení a umožňuje poslouchat hudbu bez sluchátek

Cicret – náramek, který nabízí možnost zrcadlení obrazovky telefonu na zápěstí, a to pomocí náramku s mini projektorem

Xenxo S Ring – prsten umožňuje Bluetooth volání a mnoho dalších aktivit, které se dá využít nejen v podvádění, ale i v každodenním životě

Soli – je účelový interakční senzor, který využívá radar pro detekci bezdotykových gestových interakcí. Je to čip, který se vejde do ultra malého pouzdra 8 mm x 10 mm. Tento čip lze snadno zabudovat do telefonů a dalších zařízení. Zařízení spotřebovává velmi malé množství energie a je vyvinut společností Google.

Smart Contact Lenses – inteligentní kontaktní čočky, které mohou mít mnoho využití

MAD Gaze – hodinky, které je možné jednoduše ovládat gesty rukou, zápěstí a prstů a spouštět jimi aplikace, fotografie, hudbu a mnoho dalších inteligentních funkcí

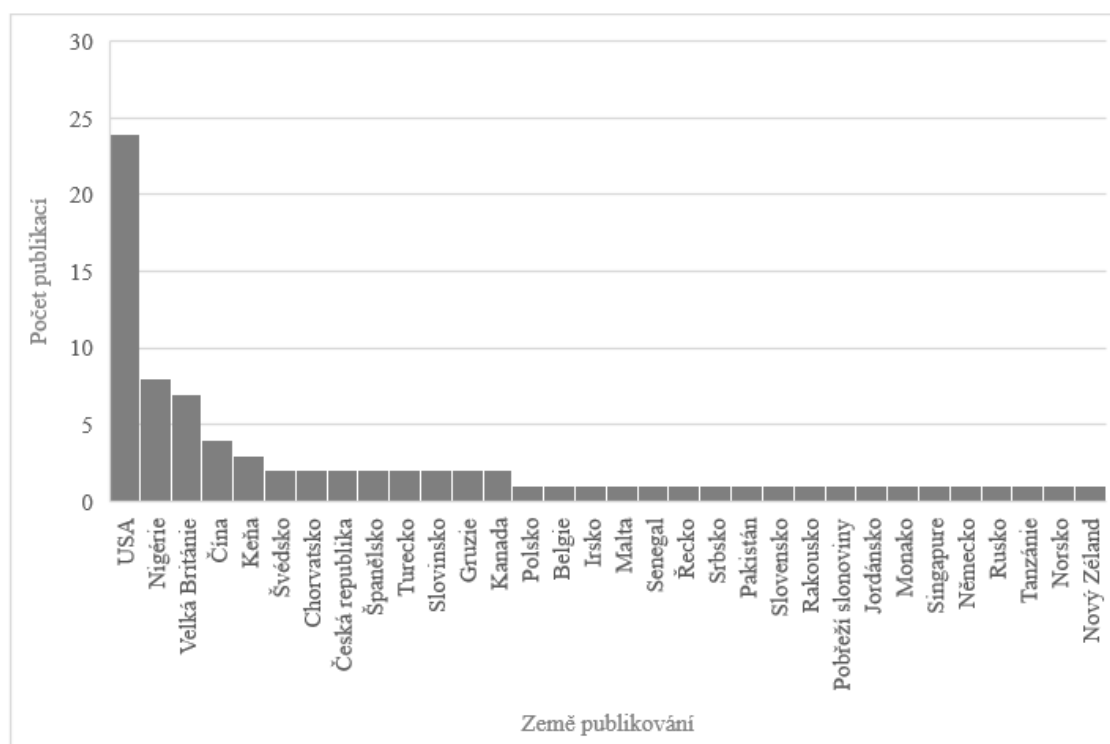
Tyto prototypy ukazují budoucnost technologií a zejména směry, kam se může podvádění posouvat a stávat se méně a méně odhalitelné.

2.6 Přehled literatury o podvádění ve škole

Problematika školního podvádění se objevuje ve výzkumech a studiích v posledních čtyřiceti letech a díky moderním technologiím získává úplně jiný rozměr a směr. Databáze Web of Science, Scopus a ERIC obsahují výzkumné publikace, které se zabývají problematikou podvádění s využitím digitálních technologií. Pro vyhledávání článků v těchto databázích byla využita klíčová slova „cheating“ AND „secondary school“ a do analýzy byly zařazené články publikované od roku 1980 do listopadu 2019. V databázi Web of Science se zobrazilo 19 záznamů, na Scopus 33 a v databázi ERIC 74. Po odstranění duplicit zůstalo 95 článků, detailní postup získávání a redukce záznamů je v Příloze č. 1.

V Grafu č. 1 můžeme vidět počty publikací podle zemí, v nichž se články či studie na téma podvádění publikovaly a které se zaměřovaly na střední školy. Nejvíce vědeckých zdrojů (sborníků, článků a časopisů) publikovaly vědecké týmy z USA a Nigérie.

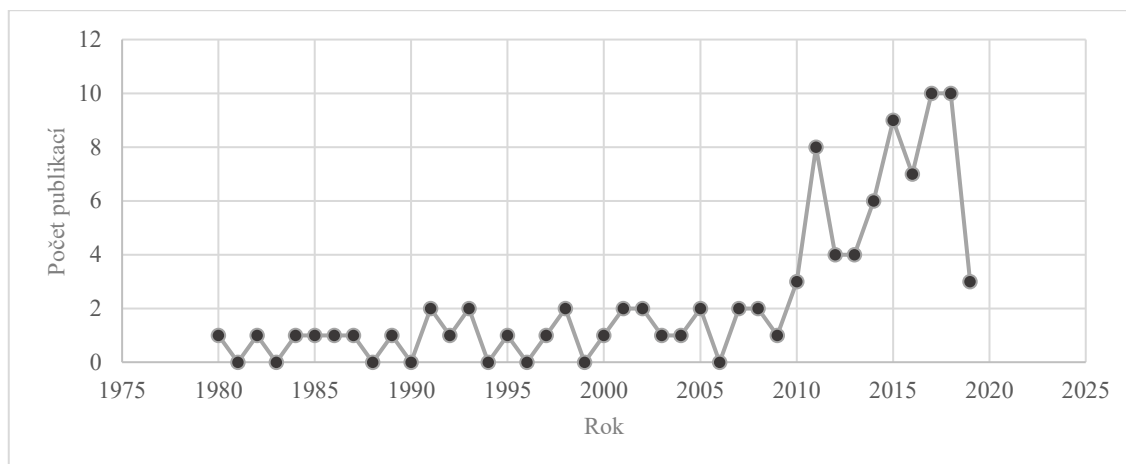
USA se často zabývá plagiátorstvím, postoji žáků k podvádění, etice, psychologickými faktory podvodů a snaží se najít řešení pro americký školský systém, který se zabývá vztahem mezi poctivostí a odpovědností. Nigérie zkoumá poradenské strategie pro omezení podvádění, hlavně sociální a vzdělávací strategie pro učitele. Dále se zaměřují na platy učitelů, kdy doporučují jejich přiměřené zvýšení pro zkvalitnění výuky, aby studenty vedli k úspěšnému složení testů bez nečestného jednání a tím obnovili důstojnost zkoušek. Z výzkumů totiž zjistili, že podvádění pomocí technologií není ojedinělé.

Graf č. 1: Počty publikací podle zemí (Web of Science, Scopus, ERIC)

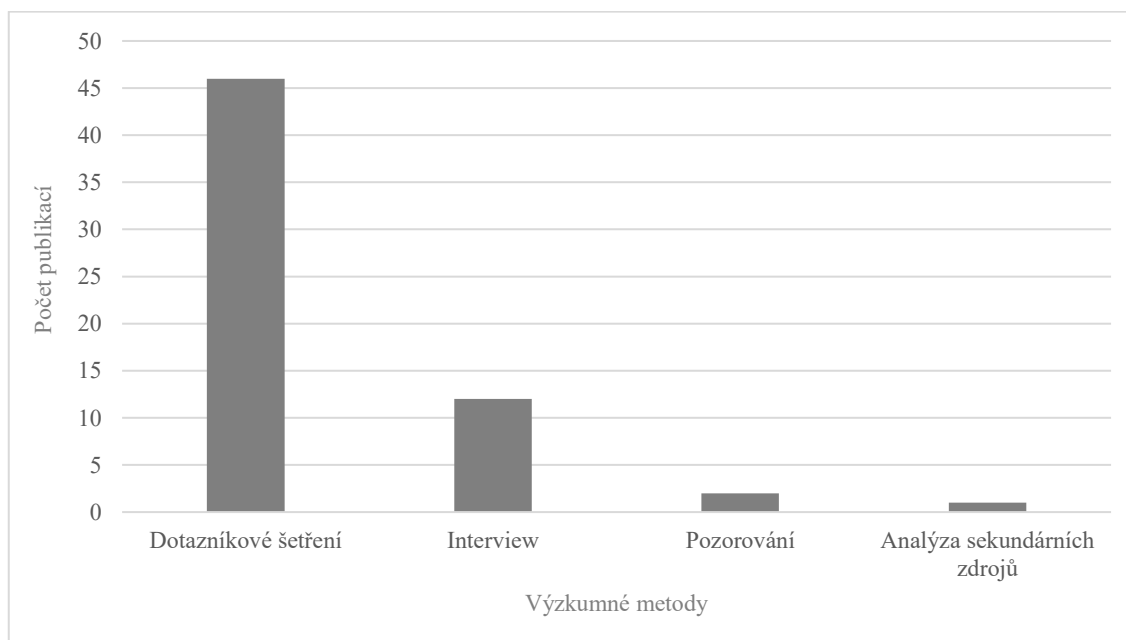
Už v 80. letech se řešily v publikacích závažnosti, aspekty, příčiny a postoje k podvádění, vztah podvádění k osobním a situačním faktorům a zavedení pomocných kroků k podpoře poctivosti. V dnešní době se digitální technologie stávají dostupnější,

takže už se v publikacích neřeší pouze podvádění s papírovými taháky jako v minulosti. Roste počet výzkumů zaměřených na podvádění s využitím digitálních technologií.

Graf č. 2: Počet publikací podle roku vydání od roku 1980 do listopadu 2019 (Web of Science, Scopus, ERIC)

V publikacích, které se zabývají výzkumy o podvádění, se používají hlavně tyto čtyři hlavní výzkumné metody: dotazníkové šetření, interview, pozorování a analýza sekundárních zdrojů (časopisy, knihy, učebnice, internet, oficiální dokumenty).

Graf č. 3: Výzkumné metody použité autory článků od roku 1980 do listopadu 2019 (Web of Science, Scopus, ERIC)

V analyzovaných výzkumných studiích v databázích Web of Science, Scopus a ERIC bylo ve 46 případech použito kvantitativních metod s použitím dotazníkového šetření, v některých případech bylo použito kvalitativních metod na bázi dotazování. Ve 12 člancích bylo použito metody interview (metodicky vedený rozhovor), které je možné vést s jednotlivci nebo ve skupině. Interview umožňuje získat kontakt s dotazovaným respondentem. Další použitou metodou je pozorování, které bylo použito ve 2 případech. Je to metoda založená na cílevědomé činnosti výzkumníka, soustavné plánovité vnímání jevů a procesů, které odhalují vztahy či souvislosti s danou problematikou. Pouze u jedné publikace z analyzovaných výzkumných studií bylo využito sekundárních zdrojů jako výzkumné metody. U této metody je třeba určit zdroje, ze kterých budou informace čerpány.

2.6.1 Databáze Web of Science

Online citační platforma Web of Science (WoS) je jednou z nejvýznamnějších multioborových databází, založenou na indexaci vědeckých citací a pokrývá přes 250 vědních oborů od roku 1900. WoS se zaměřuje na sběr a publikování bibliografických údajů z vybraných vědeckých zdrojů (časopisy, články, sborníky) a dále se soustředí na shromažďování údajů o citačních ohlasech vědeckých prací a jejich autorech.

K aktualizování dat dochází od pondělí do pátku a rozhraní nabízí citační vazby, počty zobrazených citací, autory a jejich příslušnost k institucím aj. Na téma „cheating“ a „secondary school“ se k listopadu 2019 zobrazilo 19 záznamů. První záznam ke školnímu podvádění zařazený do Web of Science je z roku 1980, jedná se o článek „Perception of Causes of and Attitudes towards Cheating at School by Senegalese Secondary School Children“ od Vandewiele (1980), v němž popisuje dotazníkové šetření s 800 studenty, jehož cílem bylo zkoumat příčiny a postoje k podvádění ve třídě.

2.6.2 Databáze Scopus

Další licencovanou databází je Scopus společnosti Elsevier, která obsahuje abstrakta a citace odborných recenzovaných článků. Tato databáze vznikla roku 2004, indexuje přes 21 tisíc časopisů a 150 knih. Registruje publikace od roku 1832 do současnosti.

První publikací týkající se školního podvádění v této databázi je článek Borg (1998) „Secondary school teachers‘ perception of pupils‘ undesirabe behaviours“.

Dotazníkovým šetřením bylo osloveno 605 učitelů a výzkumným zjištěním bylo, že drogy a šikana jsou vnímané jako závažnější chování než zvědavost a šeptání. Na téma „cheating“ a „secondary school“ se k listopadu 2019 ve Scopus zobrazilo 33 záznamů.

2.6.3 Databáze ERIC

Education Resources Information Center (ERIC) je velice rozsáhlá digitální databáze, podporovaná Instituce of Education Science. Vznikla roku 1966. V databázi je více než 1 200 000 záznamů v elektronické podobě. Jedná se články, časopisy, knihy, sborníky a vědecké publikace. Na téma „cheating“ a „secondary school“ se v databázi ERIC k listopadu 2019 objevilo 74 záznamů.

2.6.4 Analýza výzkumů pouze s výskytem technologií

Analýza záznamů k problematice podvádění na střední škole v databázích Web of Science, Scopus a ERIC se zaměřila na využití digitálních technologií při podvádění na střední škole. K zadávaným výrokům „cheating“ a „secondary school“ bylo přidáno další klíčové slovo „technology“. Tímto způsobem bylo získáno 15 publikací, čtyři záznamy z nich byly vyřazeny, protože se netýkají výzkumného šetření. Takže konečný výsledek bylo 11 záznamů, které jsou k dispozici v některé z výše zmíněných tří databází, od roku 2001 až 2018. Pět publikací je z USA, dvě z Velké Británie, po jedné z České republiky, Nigérie, Jordánska, Maroka a Kanady (viz Tabulka č. 2). Studie se zaměřují na studenty, učitele, rodiče, inspektory a ředitele. Setkáváme se tu s dotazníkovým šetřením, interview a pozorováním jako výzkumnými metodami. Dále se věnuje zmíněným technologiím, které se vyskytují v publikacích a jejich využitím ve vzdělávání na středních školách.

Tabulka č. 2: Analýza 11 záznamů z databáze Web of Science, Scopus, ERIC s výskytem klíčových slov „cheating“ AND „secondary school“ AND „technology“ (od roku 2001 do 2018):

Název článku	Autor (rok)	Země	Cíl výzkumného problému	Zmíněné technologie používané při podvádění	Způsoby podvádění	Cílová skupina N (počet respondentů)
Internet use and abuse: connection with internet addiction	Milková, E., Ambrožová, P. (2018)	Česká republika	Výzkumným cílem je zaměřit se na používání internetu jako školní pomůcky na střední škole a jistit možná rizika, popř. vztah mezi zjištěnými riziky.	Smartphone, tablety, cyberloafing a internet	Kopírování odpovědí z testu jiného studenta, používání nepovolených pomůcek během zkoušky, plagiátorství, získání testů dříve, než byl zveřejněn.	N=1542
Cheating among students in the age of digital technology: secondary school students views in ilorin south local government, ilorin, kwara state, Nigeria	Ogunlade, O., Bello, O., Ogunlade A., Soetan A. (2013)	Nigérie	Cílem výzkumné studie je zjistit jaký vztah mají středoškolští studenti k mobilním technologiím a v jakém rozsahu tyto technologie využívají.	Notebook, počítač, smartphone, Bluetooth, Wi-Fi, 3G síť	Fotoaparát na smartphonu jako prostředek ke kopírování testovacího papíru jiného studenta nebo fotografování poznámek, které mají být použity během testu.	N=150

Cheating in middle school and high school	Strom, P., Strom R., (2007)	USA	Studie se zabývá problémem nečestnosti a motivací s využitím digitálních nástrojů. Zkoumá, jaké metody používají studenti při podvádění a jak proti nim bojovat.	Kamera, smartphone, hands-free, grafická kalkulačka, internet	Psaní taháku na části těla, či věci. Psaní textových zpráv, emaily mezi spolužáky. Využití kamer, odposlechnů a mobilních telefonů schovaných pod stolem.	N=1600
Computers, the internet, and cheating among secondary school students: Some implications for educators	Conradson, S., Hernández-Ramos, P. (2004)	USA	Cílem bylo zjistit, jak středoškolští studenti využívají internet k plagiátorství ve škole a jaký je tradiční způsob trestu podvádění.	Internet, počítač, webové stránky	Stažení práce z internetu a poté vydávaná za vlastní. (plagiátorství)	
How do i know if they're cheating? Teacher strategies in an information age	Williams, S. (2001)	Velká Británie	Studie se zabývá možnými metodami, jak vyřešit problém nečestnosti ve vzdělání. Hlavně v době, kdy přicházejí nové informační technologie a následně jejich rozvoj.	Internet	Využití textu z internetu, a vydávat ho za vlastní.	N=120

Cheating or Cheated? Surviving Secondary Exit Exams in a Neoliberal Era	Buckner, E., Hodges, R. (2016)	Jordánsk, Maroko	Výzkum se zaměřuje na podvádění při maturitních zkouškách a porovnává různé praktiky.	Smartphone, sluchátka	Odcizení zadání testu, a šíření ostatním. Studenti si poté zpracují taháky a schovávají je do rukávů, na lahev s vodou, nebo do mobilních telefonů. Možné je také využití sluchátek.	N=30
Teacher Perspectives on the Integration of Mobile-Assisted Language Learning	Grimshaw, J., Cardoso, W., Collins, L. (2017)	Kanada	Studie se zabývá problematikou, zda učitelé angličtiny jsou ochotni do své výuky zapojit technologie.	Smartphone, tablet, notebook		N=21
Increasing Academic Integrity in Online Classes by Fostering the Development of Self-Regulated Learning Skills	McAllister, Ch., Watkins, P. (2012)	USA	Článek se zaměřuje na vzdělávací kurzy a na možné podvádění.	Internet, webové aplikace	Plagiátorství úkolů z internetu.	

Technology, Textbooks, and Mathematics: Perceptions of Online Math Homework from Traditional High School Students Enrolled at Private Schools	Gutierrez, G. (2017)	USA	Cílem studie je zjistit, postoj žáků k online matematickým úlohám pro domácí úkoly.	Internet, počítač, aplikace pro online matematiku	Hádání (výběr z variant a, b, c, d).	
'I Don't Think I Would Be Where I Am Right Now'. Pupil Perspectives on Using Mobile Devices for Learning	Walker, R. (2013)	Velká Británie	Studie se zabývá, do jaké míry žáci používají mobilní zařízení k tomu, aby jim pomohla při učení, a jaké funkce žáci považují za užitečné pro svou školní práci.	Smartphone, tablet, internet, přehrávač MP3	Žáci používají program pro podvádění. Posílání textových zpráv mezi spolužáky.	N=325
Writing and Pseudo-Writing from Internet-Based Sources: Implications for Learning and Assessment	Skaar, H. (2015)	Norsko	Článek zkoumá chování studentů v internetovém prostředí. Zabývá se důsledky snadno dostupných internetových zdrojů pro výuku ve školách.	Internet, notebook	Žáci využívají text z internetu do své eseje a vydávají ho za vlastní. (plagiátorství)	

3 Empirická část

V empirické části se představuje šetření provedené na několika středních školách mezi studenty a jejich učiteli s cílem zjistit, zda a jakým způsobem studenti středních škol používají digitální technologie v podvádění ve studiu. Při šetření byly použity dotazníková metoda a metoda polostrukturovaného rozhovoru.

3.1 Vymezení výzkumného problému a výzkumných otázek

Empirické část se bude zaměřovat na studenty a jejich zkušenosti s digitálními technologiemi a postoji k podvádění.

Výzkumným problémem této práce je využívání digitálních technologií studenty k podvádění. Proto byly stanoveny výzkumné otázky:

V1: Jaké důvody vedou k podvádění ve školách?

V2: Jaké jsou digitální technologie využívané k podvádění?

V3: Jaké znají studenti digitální technologie k podvádění?

V4: Existují rozdíly v podvádění mezi typem školy?

3.2 Výzkumné metody

Pro realizaci výzkumného záměru byla použita dotazníková metoda a metoda polostrukturovaného rozhovoru. Data byla získávána kombinací dotazníků a metodicky vedených rozhovorů. Dotazníková metoda dovoluje získávat data od velkého počtu respondentů v krátkém čase a umožňuje zajistit anonymitu pro respondenty (Disman, 2000). Gavora (2000, s. 99) říká, že „je to způsob písemného kladení otázek a získávání odpovědí“.

Dále bylo využito metodicky vedeného polostrukturovaného rozhovoru, který se „sestává z řady pečlivě formulovaných otázek, na něž mají jednotliví respondenti odpovědět“ (Hendl, 2005). Rozhovor – interview spočívá v dotazování a také je prostředkem k navázání kontaktu s dotazovaným.

3.3 Sběr a zpracování dat

V rámci výzkumného šetření bylo osloveno 7 středních škol, z toho 3 gymnázia a 4 střední odborné školy. Volba výzkumného vzorku se uskutečnila pomocí

dvoustupňového výběru. Nejdříve byly vybrány cíleně školy tak, aby ve vzorku škol byla zastoupena 2 gymnázia, jedno z gymnázií bylo metropolitní, prestižnější a druhé menší, spíše spádové. Střední odborné školy byly vybrány podle zaměření.

Šetření na školách se uskutečnilo v období ledna a února roku 2020. S realizací výzkumného šetření souhlasilo a následně ji také umožnilo 5 středních škol. Dvě školy odmítly šetření z důvodu časového vytížení.

Druhým krokem bylo náhodné zvolení prvních až čtvrtých ročníků z každé z uvedených škol. Přímo ve školách, ve vytipovaných třídách vyplňovali dotazník přítomní žáci, za účasti učitele, resp. výzkumníka. Dotazník (viz Příloha č. 2) obsahoval 9 otázek, které se zaměřovaly na frekvenci nečestného chování a používání pomůcek k podvádění. Otázky byly uzavřené nebo polouzavřené. Distribuce dotazníků byla zajištěna papírovou formou a studenti dotazníky vyplňovali anonymně a individuálně poté, co jim byly poskytnuty instrukce k vyplnění dotazníků. Bylo získáno 194 vyplněných dotazníků, z toho 5 neplatných bylo vyřazeno. Celkový počet platných dotazníků k analýze byl tedy 189.

Před provedením výzkumného šetření na středních školách byl uskutečněn testovací vzorek na 10 dobrovolnících ze středních škol, kteří byli požádáni o vyplnění dotazníků. Díky dobrovolníkům byla poskytnuta autorce dotazníku zpětná vazba a připomínky. Na základě získaných připomínek byl dotazník upraven. Předvýzkum sloužil také ke zjištění celkového času potřebného k vyplnění, který byl stanoven na 10 minut.

Data byla sbírána na 5 školách. Z důvodu ponechání anonymity jsou školy, respondenti i učitelé označeni číselně, a samozřejmě i studenti a učitelé, kteří se zúčastnili rozhovorů. Vedení škol č. 1, 2, 4 byla předem kontaktována emailem. Poté byly telefonicky domluveny termíny a časy pro provedení šetření ve výukových hodinách, Interview byla provedena během přestávek. Školy č. 3 a 5 byly do šetření zapojeny na doporučení vedoucí práce doc. RNDr. Miroslavy Černochové, CSc.

Tabulka č. 3: Přehled počtu respondentů v rámci výzkumných šetření

Škola	Počet respondentů z dotazníkového šetření	Počet respondentů z dotazníkového šetření v %	Počet interview se studenty	Počet interview s učiteli
č. 1	80	42,3	2	3
č. 2	56	29,6	2	2
č. 3	16	8,5	2	1
č. 4	23	12,2	1	1
č. 5	14	7,4	1	1
Celkem	189	100,0	8	8

Pro interview byli učitelé oslovováni výzkumníkem a studenti byli buď vybíráni dobrovolně anebo jejich učitelem. V interview se studenty (viz Příloha č. 3) a učiteli (viz Příloha č. 4) byly připraveny otázky zaměřené na podvádění a orientaci v oblasti ICT. Rozhovor trval cca 10 minut. Cílem rozhovorů bylo získat konkrétnější odpovědi pro doplnění dat získaných z dotazníků. Rozhovory nebyly nahrávány. Výzkumník si dělal pouze písemné poznámky, a to z důvodu nesouhlasu učitelů a studentů s nahráváním rozhovorů.

3.4 Výzkumný vzorek

Předmětem výzkumu je velice citlivé a subjektivní téma podvádění, které odkazuje na porušování pravidel, na něco, co se nesmí dělat. Postoj studentů může výsledky výzkumu ovlivnit (Jensen et al. 2002). Je na jejich ochotě se přiznat k nečestnému jednání a poté ještě specifikovat metody či frekvence jejich podvádění, přece jen je to nežádoucí chování ve společnosti.

Škola č. 1 je soukromá škola, technicky zaměřená a nachází se ve Středočeském kraji, má 1030 studentů. Nabízí vzdělání s výučním listem i maturitní zkouškou a v rámci výuky studenti absolvují praktickou výuku v rozsahu požadovanému s ohledem na jejich vzdělávací obor.

- S1: student 4. ročníku oboru mechanik elektronik – obor není zaměřen na ICT, pouze má rozšířenou výuku ICT; doporučen pedagogem pro časté podvádění
- S2: student 4. ročníku mechanik seřizovač, obor není zaměřen na ICT, pouze má rozšířenou výuku ICT; dobrovolně se přihlásil k rozhovoru

- U1: pedagog, který je inženýr v oboru elektrotechnika s pedagogickým minimem, učitelská praxe 30 let
- U2: učitel v oboru jaderná elektrotechnika, vyučuje předměty – elektronika, automatizace, elektronické stroje, 24 let učitelské praxe
- U3: učitelka s aprobací čeština – dějepis, 32 let učitelské praxe

Škola č. 2 je integrovaná a pedagogická veřejná škola, která je umístěna ve Středočeském kraji. Nabízí tři maturitní obory a čtyři učební obory.

- S3: studentka 4. ročníku, maturitního oboru předškolní a mimoškolní pedagogika – obor není zaměřen na ICT; studentka se přihlásila dobrovolně
- S4: studentka 1. ročníku, maturitního oboru obchodník – obor není zaměřen na ICT; studentka byla doporučena pedagogem
- U4: pedagog, který má vystudovanou aprobaci angličtina – pedagogika; počet praxe 10 let, je zástupce ředitele
- U5: učitelka, která vystudovala zaměření angličtina – španělština, počet praxe 3 roky

Škola č. 3 je veřejná střední škola, která má obory zakončené maturitní zkouškou, sídlí v Ústeckém kraji.

- S5: studentka 2. ročníku, maturitního oboru aplikovaná chemie – obor není zaměřen na ICT; studentka byla doporučena pedagogem
- S6: student 2. ročníku maturitního oboru aplikovaná chemie – obor není zaměřen na ICT; student byl doporučen pedagogem
- U6: učitelka s aprobací čeština – dějepis, učitelská praxe je 26 let

Škola č. 4 je veřejné šestileté gymnázium v Praze, které ve vyšších ročnících pomocí volitelných předmětů své studenty zaměřuje na předem zvolený obor na vysokou školu.

- S7: student v ročníku sexta – obor není zaměřen na ICT; student se dobrovolně přihlásil k rozhovoru
- U7: učitelka, která má aprobaci matematika – výpočetní technika, 20 let učitelské praxe

Škola č. 5 veřejné čtyřleté a osmileté gymnázium, které je v Ústeckém kraji.

- S8: studentka v ročníku sexta – obor není zaměřen na ICT; studentka se dobrovolně přihlásila k rozhovoru, v kolektivu považována za vůdce
- U8: učitel s vystudovanou aprobací čeština – dějepis, 25 let učitelské praxe

3.5 Výsledky šetření

V průzkumu byla získána data z dotazníkového šetření od 189 respondentů z pěti středních škol.

Při testování a statistickém zpracování přehledů byly ze zkoumaného souboru vyřazeny ty dotazníky, kde respondenti neodpověděli na zkoumané otázky. V některých otázkách bylo možné odpovědět více variantami, proto je v některých otázkách celkový počet proměnlivý.

Otázka č. 1: Jste žena, nebo muž?

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 84 žen (44,4 %) a 105 mužů (55,6 %). Muži převažují hlavně díky velkému počtu ze školy č. 1, která je technicky zaměřena, a tudíž je zde více studentů než studentek.

V Tabulce č. 4 byli respondenti rozděleni podle druhu střední školy – odborné střední školy vs. gymnázia. Dotazníkové šetření dokončilo 37 studentů gymnázií (19,6 %) a 152 studentů z odborně zaměřených středních škol (80,4 %).

Tabulka č. 4: Počty respondentů podle pohlaví a typu střední školy

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
Muž	16	43,2	89	58,6
Žena	21	56,8	63	41,4
Celkem	37	100,0	152	100,0

Otázka č. 2: Uveďte ročník studia.

V Tabulce č. 5 jsou představeny počty respondentů podle ročníku studia. Nejvíce dotazovaných bylo z ročníku druhého a to 82 (43,4 %); 52 (27,5 %) respondentů studovalo ve 4. ročníku, 30 (15,9 %) respondentů studovalo v 1. ročníku a 25 (13,2 %) ve 3. ročníku. První ročník se ukázal jako nevhodný pro dotazování, protože v době, kdy bylo provedeno výzkumné šetření, byli studenti na střední škole krátkou dobu. Lze

se tedy jen domnívat, že ve svých odpovědích vyjadřovali své zkušenosti ze základní školy.

Tabulka č. 5: Respondenti podle ročníků (N=189)

	počty	%
1. roč. SŠ / kvinta 8leté gym. / kvinta 6leté gym.	30	15,9
2. roč. SŠ / sexta 8leté gym. / sexta 6leté gym.	82	43,4
3. roč. SŠ / septima 8leté gym. / septima 6leté gym.	25	13,2
4. roč. SŠ / oktáva 8leté gym. / oktáva 6leté gym.	52	27,5

Pro přehlednost je níže uvedena Tabulka č. 6 s počtem respondentů zahrnutých do dotazníkového šetření podle zaměření škol. Z gymnázií byli osloveni studenti pouze ze 2. ročníků, protože si vedení škol nepřála plošné dotazování. Proto byl na gymnáziích osloven pouze malý vzorek studentů. Na odborných školách byli osloveni studenti všech studijních ročníků.

Tabulka č. 6: Respondenti podle ročníků a druhu středních škol

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
1. roč. SŠ / kvinta 8leté gym. / kvinta 6leté gym.	0	0,0	30	19,7
2. roč. SŠ / sexta 8leté gym. / sexta 6leté gym.	37	100,0	45	29,6
3. roč. SŠ / septima 8leté gym. / septima 6leté gym.	0	0,0	25	16,4
4. roč. SŠ / oktáva 8leté gym. / oktáva 6leté gym.	0	0,0	52	34,3
Celkem	37	100,0	152	100,0

3.5.1 Analýza dat získaných v dotazníkovém šetření

V této části budou analyzována data získaná v dotazníkovém šetření, získaná od respondentů z gymnázií a od respondentů středních odborných škol.

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že plagiátorství se středoškolští studenti dopouštějí minimálně. Nejčastějším případem podvodného chování mezi středoškoláky je umožnění jinému studentovi opisovat ze svého testu. V otázce použití taháku u zkoušky

byla nejvíce uvedena odpověď: občas, a to u 37 % respondentů. 41,4 % studentů uvedlo, že opisují od spolužáka při zkoušce výjimečně.

Tabulka č. 7: Pomocí škály „nikdy – výjimečně – občas – často – vždy“ respondenti uváděli, kolikrát během svého studia na střední škole jednali následovně. (N=189)

Odpovědi	nikdy		výjimečně		občas		často		vždy	
	počty	%	počty	%	počty	%	počty	%	počty	%
Při zkoušce jsem použil/a tahák.	23	12,2	68	36,0	70	37,0	27	14,3	1	0,5
Při zkoušce jsem opisoval/a od spolužáka.	1	9,0	78	41,4	62	32,8	30	15,9	2	1,1
Umožnil/a jsem spolužákovi opisovat z mého testu.	12	6,3	24	12,7	66	34,9	46	24,4	41	21,7
Získal/a jsem podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě před tím, než byl test zadán.	101	53,4	59	31,3	24	12,7	5	2,6	0	0,0
Dopustil/a jsem se plagiátorství při psaní písemné práce (použil/a jsem úryvky textů jiných autorů a vydával/a je za vlastní).	142	75,1	31	16,4	10	5,3	3	1,6	3	1,6
Byl/a jsem odhalen/a při podvádění.	118	62,4	63	33,3	7	3,8	1	0,5	0	0,0

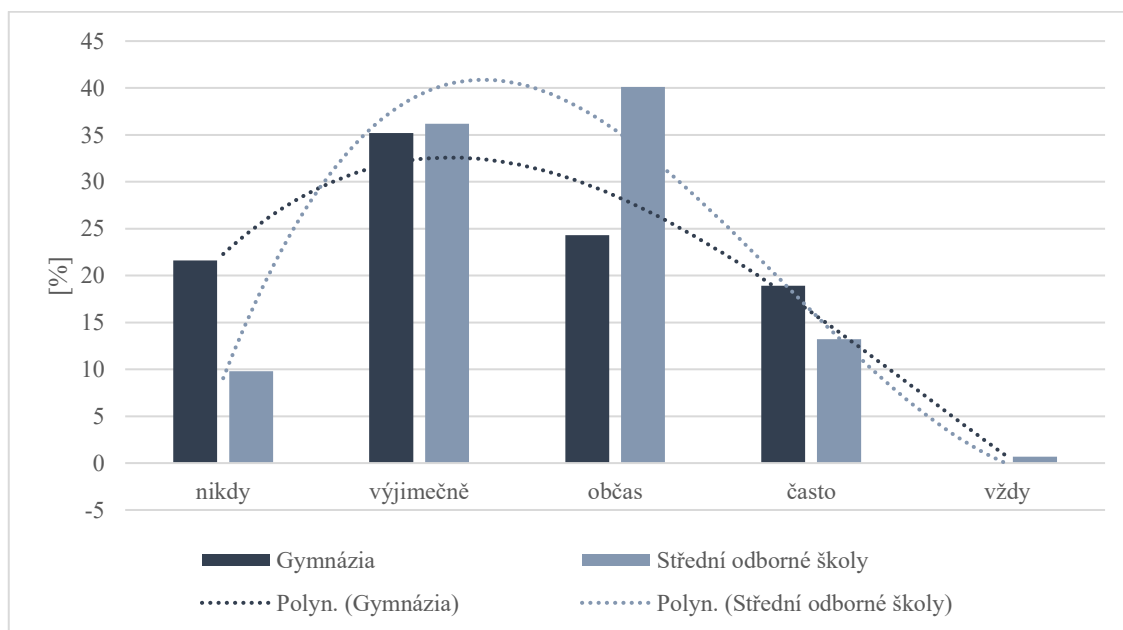
Pouze 2,1 % studentů odpovědělo na všechny výše uvedené odpovědi nikdy, tedy nikdy nepoužili tahák, neopisovali od spolužáka, neumožnili opisování studentovi, nevydávali cizí práci za vlastní. 95,7 % respondentů uvedlo, že nikdy nebo výjimečně byli odhaleni při podvádění.

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: Při zkoušce jsem použil/a tahák.

Z dotazovaného šetření vyplynulo, že na gymnáziích se podvádí mnohem méně než na středních odborných školách. Toto zjištění je znázorněno v Grafu č. 4. Překvapivým výsledkem je to, že jen 0,7 % studentů SOŠ podvádí vždy.

Tabulka č. 8: Respondenti, kteří při zkoušce používají taháky (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
nikdy	8	21,6	15	9,8
výjimečně	13	35,2	55	36,2
občas	9	24,3	61	40,1
často	7	18,9	20	13,2
vždy	0	0,0	1	0,7

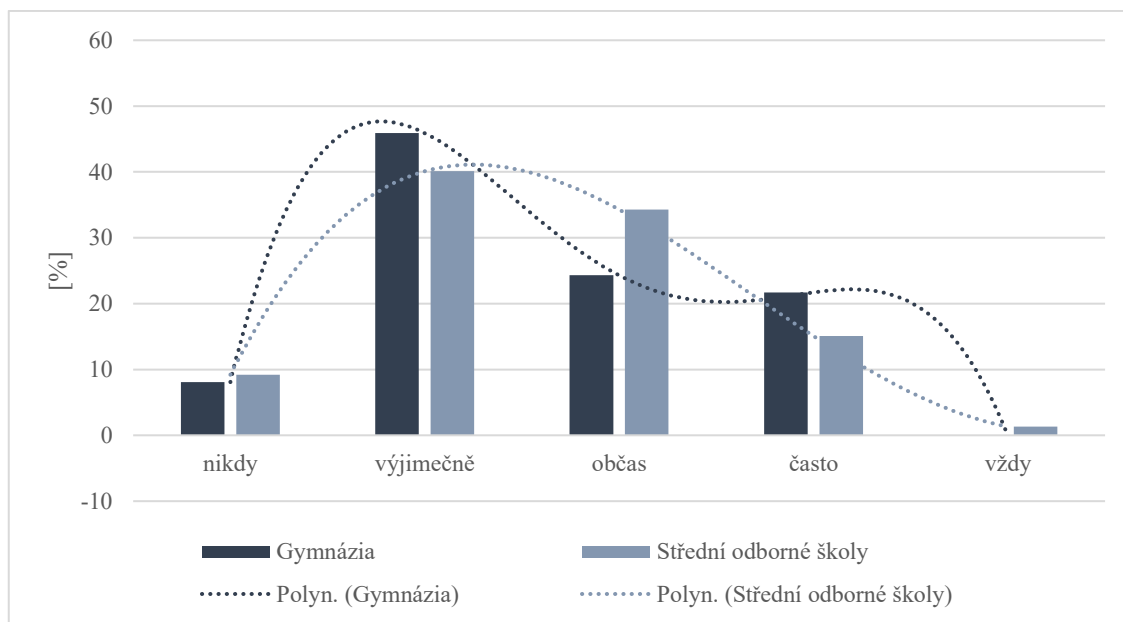
Graf č. 4: Respondenti, kteří při zkoušce používají taháky (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: Při zkoušce jsem opisoval/a od spolužáka.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že respondenti od spolužáka (viz. Tabulka č. 9 a Graf č. 5) opisují jen zcela výjimečně. Výsledky nejsou překvapující, hlavně u gymnazijních studentů, kdy se počítá s jejich budoucím studiem na vysoké škole, a tedy se od nich očekává větší motivace k učení a menší snaze podvádět, jak uvádějí pedagogové při interview vedených na gymnáziích.

Tabulka č. 9: Respondenti, kteří při zkoušce opisují od spolužáka (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
nikdy	3	8,1	14	9,2
výjimečně	17	45,9	61	40,1
občas	9	24,3	52	34,3
často	8	21,7	23	15,1
vždy	0	0,0	2	1,3

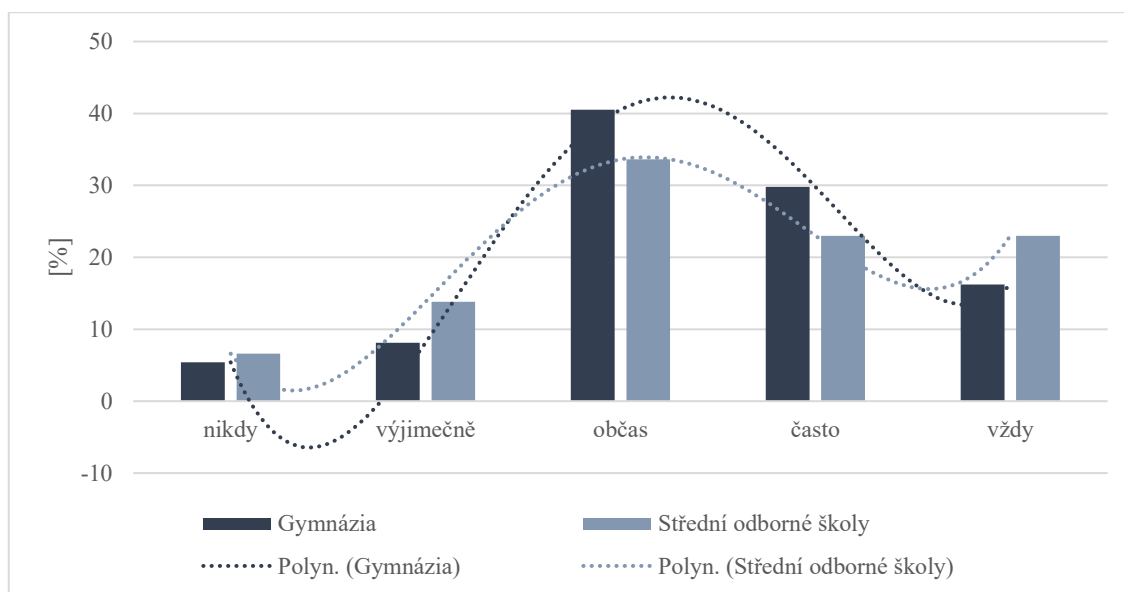
Graf č. 5: Respondenti, kteří při zkoušce opisují od spolužáka (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: Umožnil/a jsem spolužákovi opisovat z mého testu.

Ukázalo se, že studenti nemají vůbec problém nechat od sebe spolužáka či spolužačku opisovat při testu, a tak ho podpořit při podvádění. Jak uvádí Cizek (2003), téměř každý se někdy dopustil něčeho nečestného.

Tabulka č. 10: Respondenti, kteří nechávají spolužáky při testu opisovat (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
nikdy	2	5,4	10	6,6
výjimečně	3	8,1	21	13,8
občas	15	40,5	51	33,6
často	11	29,8	35	23,0
vždy	6	16,2	35	23,0

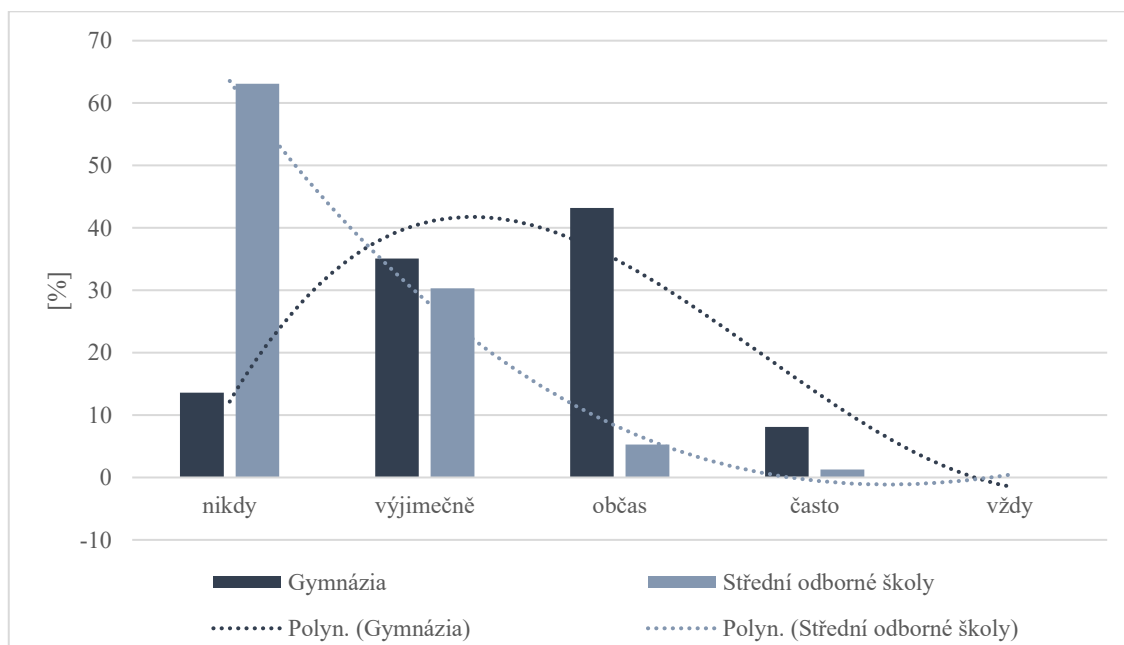
Graf č. 6: Respondenti, kteří nechávají spolužáky při testu opisovat (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: Získal/a jsem podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě předtím, než byl test zadán.

Odpovědi vyplněných testů se liší, a to, zda studenti podvodným způsobem získali zadání testu ještě předtím, než byl test zadán. 63,1 % studentů SOŠ uvedlo, že nikdy nesehnali zadání zkoušky oproti gymnáziím, kdy 43,2 % studentů uvedlo, že ho občas získají.

Tabulka č. 11: Respondenti, kteří získali podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě předtím, než byl test zadán (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
nikdy	5	13,6	96	63,1
výjimečně	13	35,1	46	30,3
občas	16	43,2	8	5,3
často	3	8,1	2	1,3
vždy	0	0,0	0	0,0

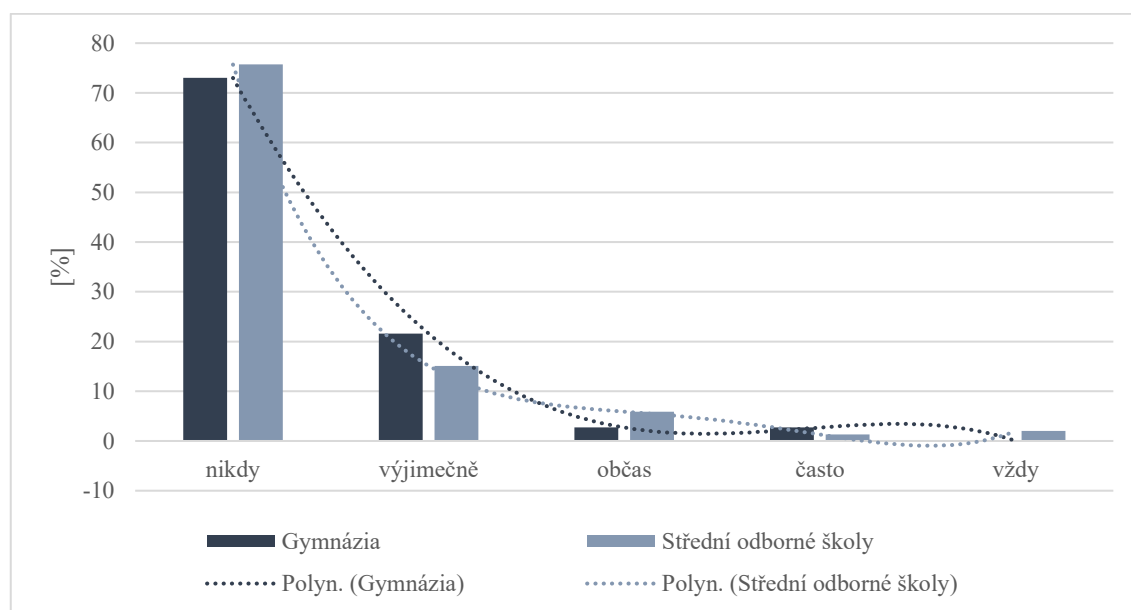
Graf č. 7: Respondenti, kteří získali podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě předtím, než byl test zadán (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: Dopustil/a jsem se plagiátorství při psaní písemné práce (použil/a jsem úryvky textů jiných autorů a vydával/a je za vlastní).

73,6 % respondentů gymnázií a 75,7 % ze středních odborných škol uvádí, že nikdy nevydávají cizí písemné práce za vlastní a výjimečně se tohoto dopouští 21,6 % respondentů z gymnázií a 15,1 % ze středních odborně zaměřených škol.

Tabulka č. 12: Respondenti, kteří se dopustili plagiátorství při psaní písemné práce (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
nikdy	27	73,0	115	75,7
výjimečně	8	21,6	23	15,1
občas	1	2,7	9	5,9
často	1	2,7	2	1,3
vždy	0	0,0	3	2,0

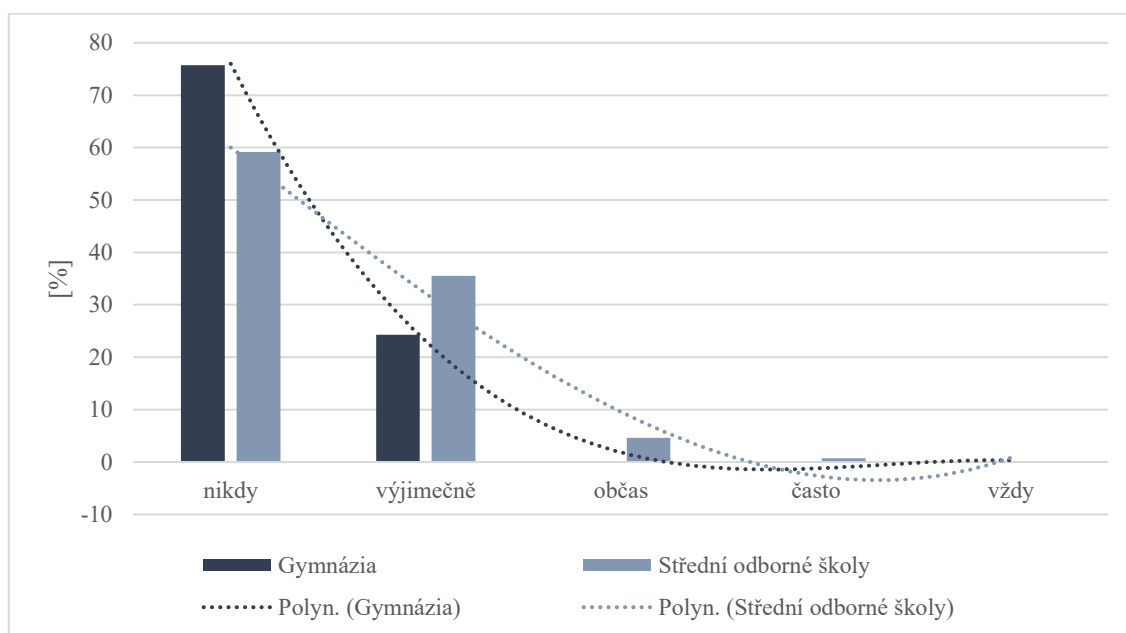
Graf č. 8: Respondenti, kteří se dopustili plagiátorství při psaní písemné práce (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 3: Uved'te, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: Byl/a jsem odhalen/a při podvádění.

Z výsledků šetření vyplývá, že pouze v malém procentu jsou studenti při podvádění odhaleni a v 75,7 % nejsou odhaleni gymnazisté a v 59,2 % nejsou odhaleni studenti středních odborných škol.

Tabulka č. 13: Respondenti, kteří byli odhaleni při podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
nikdy	28	75,7	90	59,2
výjimečně	9	24,3	54	35,5
občas	0	0,0	7	4,6
často	0	0,0	1	0,7
vždy	0	0,0	0	0,0

Graf č. 9: Respondenti, kteří byli odhaleni při podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 4: V jakém školním předmětu se podvádění dopouštíte nejčastěji?

Vedle frekvence podvádění bylo zjišťováno i v jakých předmětech studenti nejčastěji podvádějí. Studenti, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, uvedli, že v 45,5 % podvádějí v profilových odborných předmětech, dále ve 36,0 % v českém jazyce

a 35,4 % podvádí v předmětech biologie, chemie, fyzika atd., zasahujících do přírodních věd. Naopak velice málo se podvádí v předmětech občanská nauka, ekonomie, psychologie, pedagogika aj., které spadají do společenských věd.

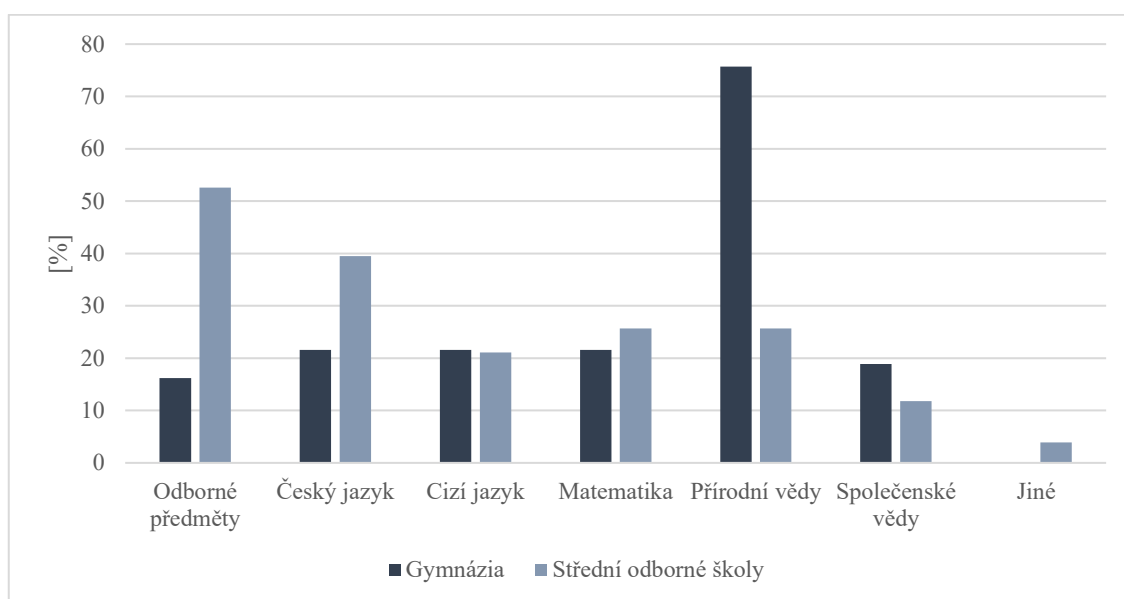
Tabulka č. 14: Respondenti uvádějí, v kterých předmětech se dopouštějí podvádění (N=189)

	počty	%
Odborné předměty	86	45,5
Český jazyk	68	36,0
Cizí jazyk	40	21,2
Matematika	47	24,9
Přírodní vědy	67	35,4
Společenské vědy	26	13,8
Jiné	6	3,2

Z analyzovaných dat ze středních odborných škol a gymnázií byla získána odlišná výstupní data. V případě středních odborně zaměřených škol, studenti v 52,6 % podvádějí v odborných předmětech a dokonce 4 respondenti uvedli, že se dopouštějí nečestného jednání při odborné praxi a 2 při hodinách tělesné výchovy. Přitom gymnazisté se v 75,7 % dopouštějí podvodů v oblasti přírodních věd a nejméně v 16,2 % v odborných předmětech. V cizím jazyce se respondenti ze všech škol v četnosti podvádění téměř shodují; 21,6 % z gymnázií a 21,1 % ze středních odborných škol.

Tabulka č. 15: Předměty, v nichž se respondenti dopouštějí podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
Odborné předměty	6	16,2	80	52,6
Český jazyk	8	21,6	60	39,5
Cizí jazyk	8	21,6	32	21,1
Matematika	8	21,6	39	25,7
Přírodní vědy	28	75,7	39	25,7
Společenské vědy	7	18,9	18	11,8
Jiné	0	0,0	6	3,9

Graf č. 10: Předměty, v nichž se respondenti dopouštějí podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 5: Jaké nedovolené techniky/prostředky při podvádění používáte?

V případě otázky zaměřené na to, jaké nedovolené techniky při podvádění používají, měli studenti možnost vybrat z více variant. Překvapujícím výsledkem bylo, že tradiční tahák napsaný na papíru používá 73,0 % respondentů, 66,7 % opisuje od spolužáka a 52,9 % používá mobilní telefon. Jen malá část studentů používá k podvádění digitální technologie. Studenti uvedli, že 13,2 % používá chytré hodinky, 4,8 % smart kalkulačku, 1,1 % tablet, a po 0,5 % sluchátka a chytré brýle.

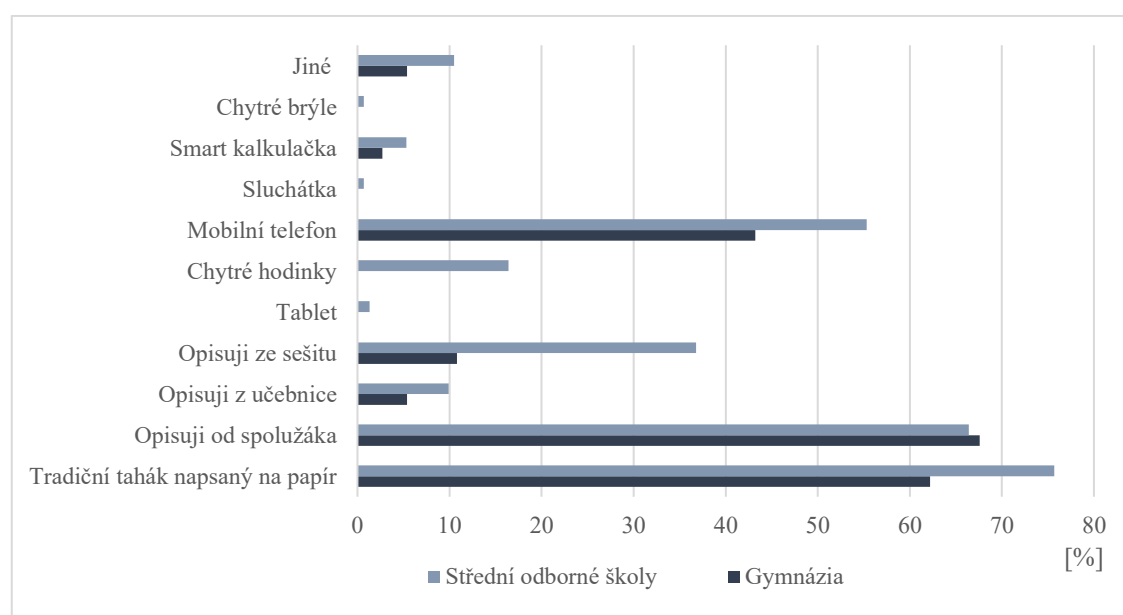
Tabulka č. 16: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty (N=189)

	počty	%
Tradiční tahák napsaný na papír	138	73,0
Opisují od spolužáka	126	66,7
Opisují z učebnice	17	9,0
Opisují ze sešitu	60	31,7
Tablet	2	1,1
Chytré hodinky	25	13,2
Mobilní telefon	100	52,9
Sluchátka	1	0,5
Smart kalkulačka	9	4,8
Chytré brýle	1	0,5
Jiné	18	9,5

Jak na gymnáziích, tak i na středních odborných školách respondenti nejčastěji používají při podvádění tradiční tahák napsaný na papír, opisují od spolužáka a používají mobilní telefon. Na odborných středních školách se podstatně více opisuje od spolužáků než na gymnáziích. V odpovědích jiné: gymnazisté ještě dodali, že si píšou tahák na ruce anebo na lavici. Studenti odborných škol uvedli, oproti předchozím, ještě tahák napsaný na tabuli, anebo použití chytré propisovací tužky.

Tabulka č. 17: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
Tradiční tahák napsaný na papír	23	62,2	115	75,7
Opisují od spolužáka	25	67,6	101	66,4
Opisují z učebnice	2	5,4	15	9,9
Opisují ze sešitu	4	10,8	56	36,8
Tablet	0	0,0	2	1,3
Chytré hodinky	0	0,0	25	16,4
Mobilní telefon	16	43,2	84	55,3
Sluchátka	0	0,0	1	0,7
Smart kalkulačka	1	2,7	8	5,3
Chytré brýle	0	0,0	1	0,7
Jiné	2	5,4	16	10,5

Graf č. 11: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 6: Co Vás vede k podvádění?

Nejvíce studentů uvádí, že důvodem, proč podvádějí, je to, že nebyl čas na přípravu (59,3 %) nebo že usilují o lepší známku (50,3 %). 34,4 % respondentů zmiňuje příliš vysoké nároky učitelů a také to, že je učivo pro ně složité a nesrozumitelné.

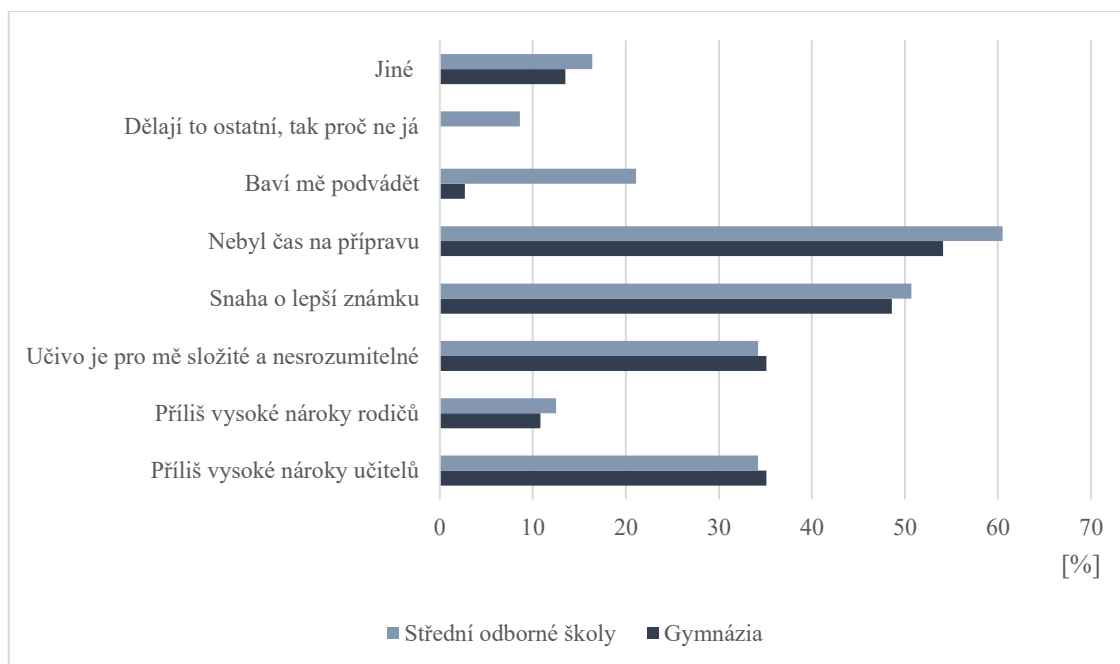
Tabulka č. 18: Důvody proč respondenti podvádějí (N=189)

	počty	%
Příliš vysoké nároky učitelů	65	34,4
Příliš vysoké nároky rodičů	23	12,2
Učivo je pro mě složité a nesrozumitelné	65	34,4
Snaha o lepší známku	95	50,3
Nebyl čas na přípravu	112	59,3
Baví mě podvádět	34	6,9
Dělají to ostatní, tak proč ne já	13	3,0
Jiné	29	15,3

Na středních odborných školách se objevují odpovědi: dělají to ostatní, tak proč ne já (8,6 %) nebo baví mě podvádět (21,1 %), což se u gymnazistů v odpovědích objevuje méně. Respondenti se shodují na tom, že je vede k podvádění málo času na přípravu (SOŠ 60,5 %, G 54,1 %) a snaha o lepší známku (SOŠ 50,7 %, G 48,6 %). Gymnazisté dodávají, že je nebaví učit se testovanou látku, anebo nemají čas na řádnou přípravu, protože je mnoho testů v jeden den. Dva studenti mají sami na sebe vysoké nároky. Respondenti z odborných škol v odpovědi „jiné“ uvedli, že probírané učivo je pro ně nedůležité a neopisují od spolužáků, pouze kontrolují odpovědi, dalším faktorem je prokrastinace a lenost. Jeden respondent uvedl, že podvádí z důvodu dyslexie, protože učitel mu nerespektuje tuto specifickou vývojovou poruchu učení a hodnotí ho jako ostatní spolužáky.

Tabulka č. 19: Důvody proč respondenti podvádějí (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
Příliš vysoké nároky učitelů	13	35,1	52	34,2
Příliš vysoké nároky rodičů	4	10,8	19	12,5
Učivo je pro mě složité a nesrozumitelné	13	35,1	52	34,2
Snaha o lepší známku	18	48,6	77	50,7
Nebyl čas na přípravu	20	54,1	92	60,5
Baví mě podvádět	1	2,7	32	21,1
Dělají to ostatní, tak proč ne já	0	0,0	13	8,6
Jiné	5	13,5	25	16,4

Graf č. 12: Důvody proč respondenti podvádějí podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 7: Setkal/a jste se s některou z těchto digitálních technologií v problematice podvádění?

V otázce č.7 dotazníkového šetření se zjišťovalo, jak se studenti orientují v digitálních technologiích, které lze při podvádění používat. Nejčastěji respondenti uváděli mobilní telefon (87,8 %) a chytré hodinky (67,2 %). V menší míře jsou studenti seznámeni se sluchátky (20,1 %), smart kalkulačkou (12,2 %), chytrými brýlemi (2,1 %). 4,8 % respondentů uvedlo, že se s žádnou digitální technologií v problematice podvádění dosud neseťkali.

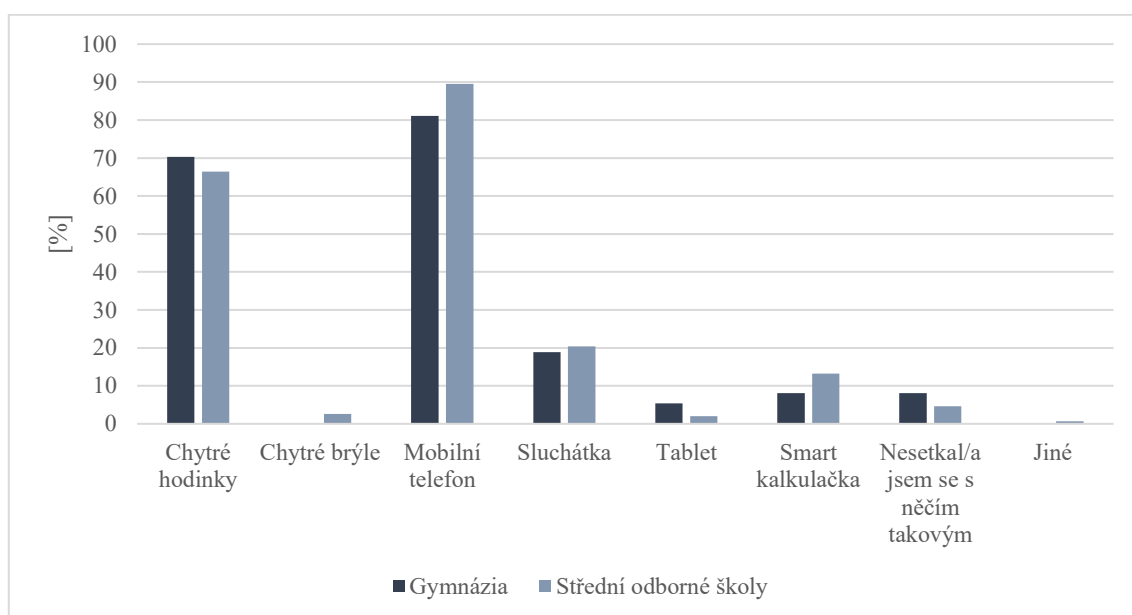
Tabulka č. 20: Digitální technologie, s nimiž se respondenti, už někdy setkali v problematice podvádění (N=189)

	počty	%
Chytré hodinky	127	67,2
Chytré brýle	4	2,1
Mobilní telefon	166	87,8
Sluchátka	38	20,1
Tablet	5	2,6
Smart kalkulačka	23	12,2
Neseťkal/a jsem se s něčím takovým	9	4,8
Jiné	1	0,5

Z výsledků šetření vyplývá, že gymnazisté mají podobný přehled jako studenti středních odborných škol v digitálních technologiích v problematice podvádění (Tabulka č. 21, Graf č. 13). Zmiňují, že interaktivní tabule může také sloužit jako podvodná pomůcka.

Tabulka č. 21: Digitální technologie, s nimiž se respondenti, už někdy setkali v problematice podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
Chytré hodinky	26	70,3	101	66,4
Chytré brýle	0	0,0	4	2,6
Mobilní telefon	30	81,1	136	89,5
Sluchátka	7	18,9	31	20,4
Tablet	2	5,4	3	2,0
Smart kalkulačka	3	8,1	20	13,2
Neseťkal/a jsem se s něčím takovým	3	8,1	7	4,6
Jiné	0	0,0	1	0,7

Graf č. 13: Digitální technologie, s nimiž se respondenti, už někdy setkali v problematice podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 8: Jak byste řešil/a situaci, odhalení studenta při podvádění nebo plagiátorství, z pozice učitele?

Jedna z otázek dotazníku se zaměřovala na to, jak by studenti trestali odhalený podvod. Respondenti zpravidla odpovídali, že by při zjištění taháku nebo pomůcky pomáhající k podvodu studenta ve 45,5 % individuálně přezkoušeli. Naopak jen 5,8 % respondentů by podvádějícího studenta nepotrestalo.

Tabulka č. 22: Jak by respondenti podvádějícího studenta potrestali (N=189)

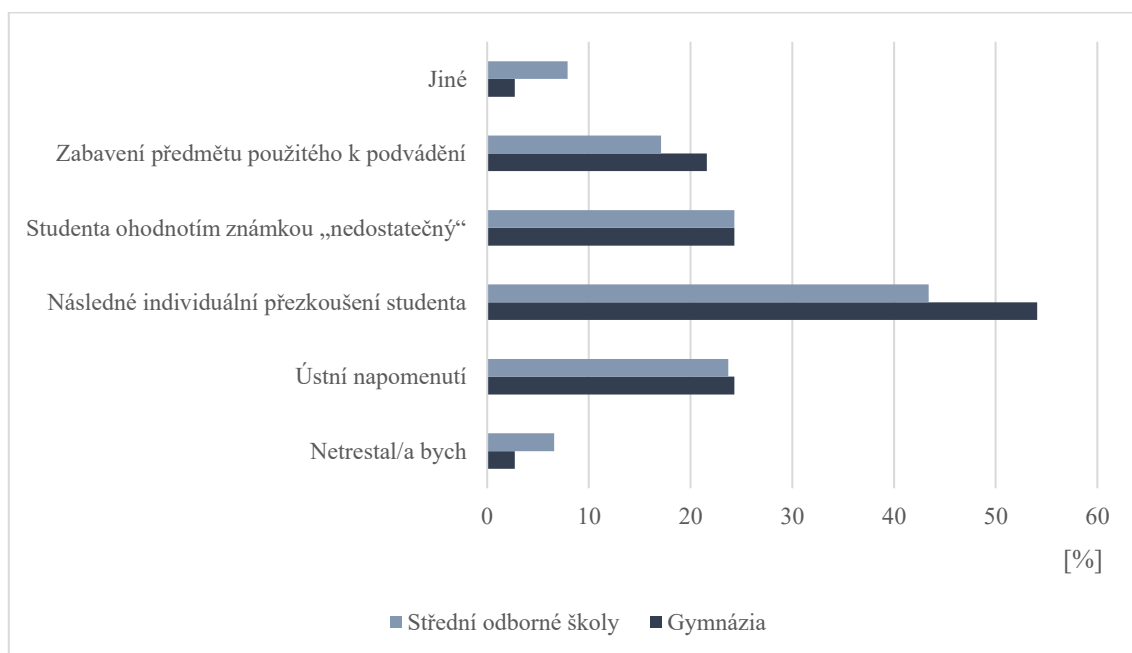
	počty	%
Netrestal/a bych	11	5,8
Ústní napomenutí	45	23,8
Následné individuální přezkoušení studenta	86	45,5
Studenta ohodnotím známkou „nedostatečný“	47	24,9
Zabavení předmětu použitého k podvádění	19	10,1
Jiné	13	6,9

2,7 % studentů gymnázií by podvádějícímu žákovi podvod odpustili, 6,6 % respondentů ze středních odborných škol by podvádějícího studenta netrestali. Gymnazijní student uvedl, že by poprvé podvádějícího studenta napomenul, a pokud by se i podruhé dopouštěl nečestného chování, test by mu sebral a ohodnotil nedostatečnou známkou. Respondenti SOŠ uvedli, že by v případě podvodu ohodnotili kvalitu taháku a studenta

ještě individuálně přezkoušeli; jeden respondent ze střední odborné školy by dokonce nechal žáky podvádět s určitými pravidly – a to opisovat ze svého sešitu, tím by studenty donutil vést si průběžně kvalitní poznámky a zároveň zvýšil pozornost studentů při výkladu v hodinách.

Tabulka č. 23: Jak by respondenti podvádějícího studenta potrestali (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
Netrestal/a bych	1	2,7	10	6,6
Ústní napomenutí	9	24,3	36	23,7
Následné individuální přezkoušení studenta	20	54,1	66	43,4
Studenta ohodnotím známkou „nedostatečný“	9	24,3	37	24,3
Zabavení předmětu použitého k podvádění	8	21,6	26	17,1
Jiné	1	2,7	12	7,9

Graf č. 14: Jak by respondenti podvádějícího studenta potrestali (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

Otázka č. 9: Jak hodnotíte svou úroveň znalostí a dovedností v oblasti používání digitálních technologií obecně?

Poslední otázka v dotazníku se týkala toho, jak respondenti hodnotí sami sebe ve znalostech a dovednostech v používání digitálních technologií. Studenti se měli ohodnotit známkou jako ve škole (1 - výborně... 5 - nedostatečně). 51,3 % studentů se hodnotili známkou 2 – chvalitebně. Odpověď na tuto otázku je hodně subjektivní, nicméně orientačně může naznačit, jak jsou respondenti sebevědomí v používání digitálních technologií (Černochová et al. 2019).

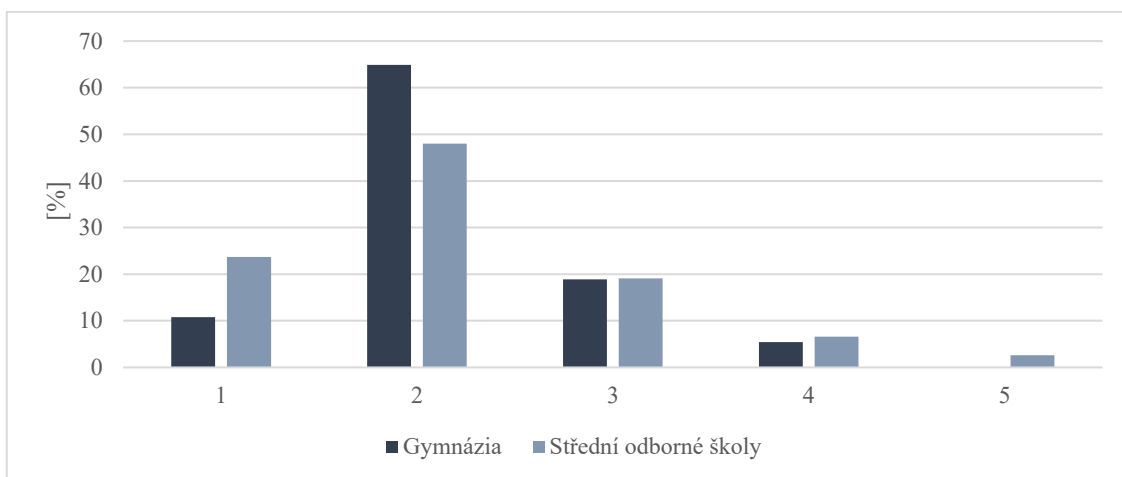
Tabulka č. 24: Jak studenti hodnotí na škále (1 až 5) své znalosti a dovednosti v oblasti digitálních technologií (N=189)

	počty	%
1 - výborně	40	21,2
2 - chvalitebně	97	51,3
3 - dobře	36	19,0
4 - dostatečně	12	6,3
5 - nedostatečně	4	2,2

23,7 % studentů středních odborných škol se ohodnotilo známkou 1, zatímco v případě gymnázií to bylo jen 10, 8 % respondentů. Respondenti nejčastěji hodnotili své znalosti a dovednosti chvalitebně, a to 48,0 % studentů středních odborných škol a 64,9 % gymnazistů. Svou znalost jako nedostatečnou ohodnotilo 2,6 % středoškoláků.

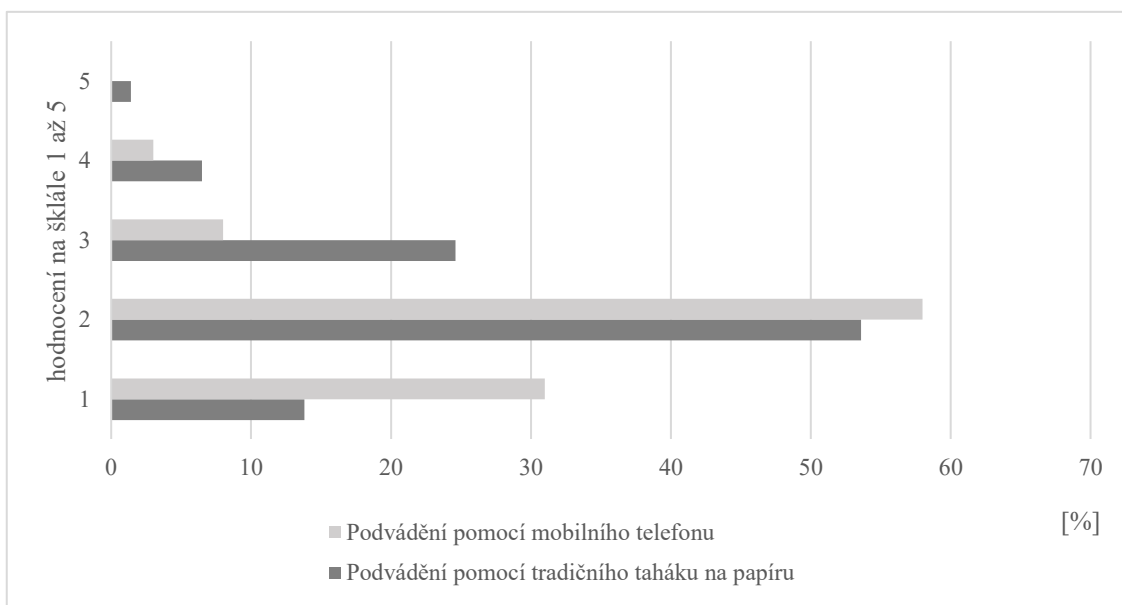
Tabulka č. 25: Jak studenti hodnotí na škále (1 až 5) své znalosti a dovednosti v oblasti digitálních technologií (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

	Gymnázia		Střední odborné školy	
	počty	%	počty	%
1 - výborně	4	10,8	36	23,7
2 - chvalitebně	24	64,9	73	48,0
3 - dobře	7	18,9	29	19,1
4 - dostatečně	2	5,4	10	6,6
5 - nedostatečně	0	0,0	4	2,6

Graf č. 15: Jak studenti hodnotí na škále (1 až 5) své znalosti a dovednosti v oblasti digitálních technologií (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)

V otázce č. 5, která se týkala nedovolených technik používaných respondenty, se nejvíce odpovědí týkala tradičního taháku napsaného na papír a mobilního telefonu. Z analýzy dat vyplynulo, že respondenti, kteří uvedli na hodnotící škále své schopnosti a dovednosti v oblasti ICT jako výborné nebo chvalitebné podvádějí spíše pomocí mobilních telefonů. Naopak studenti, kteří uvedli svou orientaci v problematice ICT chvalitebnou až dostatečnou spíše používají tradičního taháku napsaného na papíru.

Graf č. 16: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty s porovnáním jejich sebehodnocení znalostí a dovedností v problematice digitálních technologií (podvádění pomocí mobilního telefonu N=100, podvádění pomocí tradičního taháku napsaného na papíru N=138)

3.5.2 Analýza dat získaných v polostrukturovaných rozhovorech

Po vyplnění dotazníků, bylo provedeno interview se studenty a učiteli. Tyto rozhovory byly provedeny pro doplnění a dovysvětlení dat získaných pomocí dotazníků. Byly provedeny rozhovory s 8 učiteli a s 8 studenty (viz Tabulka č. 3, Kapitola 3.4)

Otázka č. 1: Orientujete se v problematice digitálních technologií ve výuce?

Orientace učitelů v problematice digitálních technologií se liší podle zaměření vyučujících předmětů. Učitel U1 a U2 shodně uváděli vysokou znalost oproti učitelce U3 specializující se na humanitní obory, která uvedla, že se příliš v digitálních technologiích nevyzná.

Studenti se shodovali v odpovědích, v nichž uváděli vysokou znalost. Zejména studenti S1, S2, S4 a S8 uvedli, že mají velký přehled v problematice digitálních technologií.

Otázka č. 2: Jak často se setkáváte s podváděním ve výuce?

Odpovědi učitelů na výše uvedenou otázku se liší. U pedagogů se často setkáváme s odpovědí, kterou uvedla např. učitelka U5 a pedagog U6. Respondentka U5 odpověděla, že se s podváděním neseťkává. Respondent U6 se také s podváděním neseťkává, protože všichni studenti před testem musejí odevzdat mobilní telefony na učitelský stůl. Naopak učitel U1 se s podváděním setkává často, toto tvrzení uvádí i učitel U8.

Studenti se v odpovědích neliší a uvádějí shodně, že se často dopouštějí podvodů anebo se s podváděním spolužáků setkávají. Student střední odborné školy S1 uvedl, že se s podváděním setkává při každém testu. Student S4, tvrdí, že podvádí skoro při každé zkoušce.

Otázka č. 3:

Pro učitele: Jaké pomůcky studenti používají při podvádění nejčastěji?

Učitelé se shodují, že se setkávají při podvádění hlavně s mobilními telefony a chytrými hodinkami. Učitelka U7 uvedla, že studenti podvádějí tak, že správné odpovědi vyhledávají na internetu. Učitelka U3 uvedla, že se při podvádění i přesto, často setkává s psaným tahákem na papíře než s mobilním telefonem.

Pro studenty: Jaké pomůcky vy nebo vaši spolužáci používáte při podvádění nejčastěji?

Studentka S3 uvádí, že nejčastěji se používá tahák napsaný na papíru nebo na ruce. Studenti S1 a S7 dále zmiňují opisování ze sešitu či učebnice. Studenti S2 a S6 uvedli, že nejčastěji k podvádění používají mobilní telefon, hodinky už ne tak často, protože učitelé si všímají častějšího dotyku na chytrých hodinkách studentů.

Otázka č. 4: Setkal/a jste se při podvádění s moderními technologiemi? Popřípadě s jakými?

Učitelé uvádějí další technologie, např. učitel U1 k výše uvedeným přidal chytrou propisovací tužku a pedagog U4 smart kalkulačku. Všichni studenti uvádějí pouze mobilní telefon, chytré hodinky a sluchátka. V interview student S8 zmínil podvádění pomocí posílání zpráv, a tedy komunikaci mezi spolužáky při testu.

Otázka č. 5: Jaké znáte digitální technologie vhodné pro podvádění?

Pedagog U2 má velký přehled v podvodných pomůckách a k mobilním telefonům a chytrým hodinkám zmínil ještě chytré brýle a bezdrátová sluchátka. Jinak ostatní učitelé k těmto technologiím doplnili další, např. učitel U1 chytrou propisovací tužku a učitel U4 smart kalkulačku.

Studenti tyto výše uvedené technologie také znají a orientují se ještě ve využívání komunikace na sociálních sítích a vyhledávání na internetu, jak uvedli shodně respondenti S1, S2 a S3.

Otázka č. 6:

Pro učitele: Jak řešíte situaci, když přistihnete studenta při podvádění?

Učitelka U5 uvedla, že při nalezení taháku u studenta, dá studentovi nedostatečnou známku, ale umožní mu následné přezkoušení. Učitelka U7 řeší situaci domluvou, a pokud by student i příště při testu podváděl, teprve pak by uvažovala o nějakém kroku, k vyřešení podvodu. Pedagog U1 studenty při testu pouze upozorní na to, že si je vědom, že daný student podvádí, a studenta tak přiměje k tomu, že už tahák nepoužije.

Pro studenty: Jak řešíte situaci, když víte že váš spolužák podvádí?

V interview byli studenti dotazováni, jak by řešili situaci, pokud by zjistili, že jejich spolužák podvádí. Studentka S5 uvedla, že má sice smysl pro spravedlnost, ale že nebude „žalovat“. S2 odpověděl, že od podvádějícího studenta začne opisovat, protože v taháku má určitě správné odpovědi. Respondent S8 podvádění toleruje, tudíž ho přehlíží.

Otázka č. 7: Jak hodnotíte svou úroveň znalostí a dovedností v oblasti používání digitálních technologií obecně?

Studenti uváděli svou úroveň znalostí chvalitebně až výborně. Oproti tomu učitelé uváděli svou znalost spíše chvalitebně až dobře. Jak uvádí student S7, nemá problém s ovládním počítače a mobilního telefonu a své dovednosti v této oblasti prohlubuje. Oproti tomu učitelka U3 ovládá technologie pouze tak jak potřebuje, a dál své vědomosti aktivně nezdokonaluje.

4 Diskuse

Cílem této práce bylo prozkoumat možnosti digitálního podvádění na středních školách. Školnímu podvádění se věnují spíše zahraniční autoři, kteří porovnávají postoje, zjišťují metody, příčiny, důvody, které studenty vedou k podvádění a podoby podvádění ve školním prostředí. V České republice, i přestože se o podvádění všeobecně ví, pozornosti se této problematice příliš nevěnuje. To, že podvádění ve školách není ojedinělé se potvrdilo i z analyzovaných dat z dotazníkového šetření, kdy 99,8 % respondentů zmínilo, že se dopustilo nečestného jednání. Potvrzuje se tedy tvrzení zahraničních studentů, že podvádí všichni (McCabe et al. 1993).

Výzkumné otázky:

- V1: Jaké důvody vedou studenty k podvádění ve školách?
- V2: Jaké digitální technologie jsou využívány k podvádění?
- V3: Jaké znají studenti digitální technologie k podvádění?
- V4: Existují rozdíly v podvádění mezi typem školy?

V otázce motivace vedoucí k podvádění, studenti nejčastěji uvedli „nebyl čas na přípravu“, a to v 59,3 % dotazovaných. Z hlediska učení může podvádění sloužit jako „zkratka“ učícího procesu, kdy student může podvádět buď proto, že neví, jak se efektivně učit, nebo proto, že nechce do učení investovat čas (Anderman et al. 2007). Z výsledků zkoumání byla druhou častou odpovědí „snaha o lepší známku“ v 50,3 %, která se shodovala s tvrzením Cizka (2003), který upozorňoval na výsledky výzkumů, ve kterých existuje hlavní motiv, který vede k podvádění. Zlepšení známky totiž vede a podněcuje k vědomému či nevědomému usilování o úspěch a dosažení tak vysokých cílů (Stuchlíková, 2010, s. 144). Gymnazijní a středoškolsky odborně zaměřeni studenti se shodují v důvodech, které vedou k podvádění.

V otázce podvodných technik, které vedou k nečestnému jednání a jsou nejvíce používané, respondenti odpověděli „tradiční tahák napsaný na papír“ v 73,0 %. Druhou častou odpovědí bylo „opisují od spolužáka“ v 66,7 %. Mareš (2007), uvádí, že se studenti snaží využít digitálních technologií pro nečestné jednání, které jim umožňují realizovat metody, které bez technologií nebyli možné uskutečnit. I přes toto tvrzení ze získaných dat vyplynulo, že se digitální technologie objevuje až na třetím místě, tedy za

tradičním tahákem napsaném na papíru, a to „mobilní telefon“ v 52,9 %. Ostatní technologie se vyskytovali výjimečně.

Harkins a Kubik (2010) mluví v souvislosti s rozvojem digitálních technologií o „etickém podvádění“. Podvádění s pomocí digitálních technologií se žákům jeví jako přijatelnější než v podvodné jednání bez použití moderních technologií (Molnar et al. 2008). Otázka týkající se znalostí a orientace se v problematice digitálních technologií, které jsou schopné podvodů, respondenti uváděli stále nejčastěji mobilní telefon (87,7 %), zmiňovali chytré hodinky (67,2 %) a překvapující bylo, když 4,8 % dotazovaných odpovědělo, že se s žádnou digitální technologií v podvádění nesetkalo.

Z výsledků vyplynulo, že mezi studenty se digitální technologie objevují, ale nejsou tak časté. Ukázalo se, že studenti středních odborných škol jsou s technologiemi více seznámeni a mnohem častěji je využívají k podvádění, dokonce někteří podvádění berou jako zábavu. Gymnazijní studenti podvádějí častěji tradiční formou, i když se také omezeně orientují v problematice digitálních technologií v podvádění.

5 Závěr

Podle výsledků výzkumu se zdá, že školní podvádění na středních školách není ojedinělé. Vzhledem k množství dostupnosti digitálních technologií, jako jsou mobilní telefony, chytré hodinky, sluchátka, smart kalkulačky, se zdá že stále tradiční podvádění není upozaděno, pouze s ním digitální technologie drží krok. Z výsledků výzkumného šetření této práce může být alarmující číslo 99,8 %, které uvádí vysoké procento studentů, kteří přiznali vlastní zapojení do některého z vybraných druhů školního podvádění během studia na střední škole. Tento výsledek ukazuje, že podvádění se na školách příliš neřeší, proto studenti mohou nabýt dojmu, že na jejich podvodném jednání není nic nečestného. Výsledky výzkumu ukazují, že pokud studenti mají možnost si své studium ulehčit, využijí toho. Testy by například měly být koncipované tak, aby se příležitostí k podvádění objevilo minimum. Je potřeba zdůraznit, že se podvádění často neděje tajně, vědí o něm všichni zúčastnění (Mareš, 2005). Velmi znepokojující je skutečnost, proč studenti podvádějí, a tou je snaha získat lepší známku. Důvod, který je nutí podvádět, není touha po vědomostech, ale touha po lepším hodnocení. Závěrem z toho vyplývá, že důležitý je výsledek, nikoliv samotná cesta, což by mělo být také zneklidňující.

Bylo by vhodné, aby se učitelé více orientovali a vzdělávali v možnostech digitálních technologií a jejich využitelnosti v podvádění, a tím aktivně předcházeli tomu, aby studenti jednali podvodně. Velkou pomocí prevence by mohla být otevřená diskuse mezi učiteli a studenty na téma podvádění a plagiátorství, které by studentům přiblížilo možné důsledky nedodržování akademických pravidel. Problematika podvádění na školách by si tedy zasloužila mnohem větší pozornost, než jaké se jí dostává. Školy by měly získat aktivnější roli v boji proti podvádění.

Pro další výzkum by mohlo být zajímavé zaměřit se na školní řády a různá opatření zabraňující podvádění na základních, středních či vysokých školách. Zjistit definice předpisů k podvádění na českých školách a zda jsou definované pouze pro mobilní telefony nebo zda Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Česká školní inspekce drží kroky s digitálními technologiemi a reagují na jejich vývoj adekvátně a regulují je.

6 Použité zdroje

AELTERMAN, N., VANSTEENKISTE, M., HAERENS, L. Correlates of students' internalization and defiance of classroom rules: A self-determination theory perspective. *British Journal of Educational Psychology*. 2019; vol. 89, no. 1, p. 22-40. DOI: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1111/bjep.12213>

ANDERMAN, E. M., MURDOCK, T. B. *Psychology of academic cheating*. Elsevier Academic Press. 2007

ASH, B. L. Using Twitter to Engage Digital Natives. In: *Journal of Applied Research for Business Instruction*, vol. 13, no. 2, 2015. p. 16.

BENDL, S. Školní kázeň v teorii a praxi. 1. vyd. *Praha: Triton*, 2011.

BORG, M.G. Secondary school teachers' perception of pupils' undesirable behaviours. *British Journal of Educational Psychology*, 1998, vol. 68, p. 67-79. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1998.tb01275.x>

BUCKNER, E., HODGES, R. Cheating or cheated? Surviving secondary exit exams in a neoliberal era, *A Journal of Comparative and International Education* [online]. 2016, p. 603-623 [cit. 2019-11-13]. DOI: <https://doi.org/10.1080/03057925.2015.1088379>

CIZEK, G. J. Detecting and preventing classroom cheating: promoting integrity in assessment. *Thousand Oaks: Corwin Press*, 2003. no. 8, p. 167, Experts in assessment.

CLARIANA, M., GOTZENS, C., BADIA, M. M., CLADELLAS, R. Procrastination and cheating from secondary school to university. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 2012, p. 737-754. DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/ejrep.v10i27.1525>

CONRADSON, S., HERNANDEZ-RAMOS, P. Computers, The Internet, and Cheating Among Secondary School Students: Some Implications for Educators, *Practical Assessment, Research, and Evaluation*: vol. 9, no 9., [online] 2004. DOI: <https://doi.org/10.7275/by4q-kx23>

COSIC, I. Test cheating and standardised assessment in Croatia: Changing procedures, changing minds? *Policy Futures in Education*, 2018, vol. 16, no. 4, p. 449–464. DOI: <https://doi.org/10.1177/1478210317751266>

- ČAPEK, R. Třídní klima a školní klima. *Praha: Grada*, 2010.
- ČERNÁ, A. et al. Kyberšikana. Průvodce novým fenoménem. *Praha: Grada*, 2013. s. 152.
- ČERNOCHOVÁ, M., VOŇKOVÁ H., ŠTÍPEK, J., SELCUK, H., HRABÁK, J., KRÁLOVÁ K. The relationship between ICT self-efficacy and ICT skills and activities: A pilot study among Czech upper secondary school students. 2019
- DAVIS, L. Arresting student plagiarism: are we investigators or educators. In: *Business Communication Quarterly*, vol. 74, no. 2, 2011.
- DAVISON, C. B., STEIN, C. H. The Dangers of Cyberbullying. In: *North American Journal of Psychology*, vol. 16, no. 3, 2014.
- DIDEROT, D. et al. *Encyklopedie Diderot*. 1999.
- DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. s. 374.
- DONAT, M. et al. Adolescents' cheating and delinquent behavior from a justicepsychological perspective: the role of teacher justice. *Journal of psychology and education*, 2014.
- FOLTÝNOVÁ, D. Vliv metakognitivních strategií na rozvoj dovedností žáků autoregulovat své učení při osvojování zeměpisného učiva (disertační práce). *Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta*, 2008.
- GAJDOŠOVÁ, E. Jsme dnes iný jako kedysi? (Zamyslenie školského psychologa). In: MADRO, M., HOLÍKOVÁ, B. *Virtuálna generácia. Sme dnes iný jako kedysi?* 1. vyd. Bratislava: Fakulta psychológie Panevrópskej vysokej školy v Bratislave, 2015.
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. 1. vyd. Brno: Paido 2000. s. 207.
- GIURGIULESCU, M. et al. Ways to develop a positive attitude of students – digital natives – to reduce disaster risks. In: *Advances in Enviromental Sciences – International Journal of the Bioflux Society*, vol. 7, no. 2, 2015. p. 230-239.
- GREENFIELD, S. Změna myšlení: jak se mění naše mozky pod vlivem digitálních technologií. *V Brně: BizBooks*, 2016.

- GRIFFIN, A. Technology distraction in the learning environment. In: *Proceedings of the Southern Association for Information Systems Conference*, Macon, 2014. [online]. [cit. dne 2020-01-04]. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/80a6/1b11ed82a2f46ea0cd2f7ace8910fbc57a8c.pdf>
- GRIMSHAW, J., CARDOSO, W., COLLINS, L. Teacher Perspectives on the Integration of Mobile-Assisted Language Learning. *Research publishing*. 2017.
- GUTIERREZ, G. Technology, Textbooks, and Mathematics: Perceptions of Online Math Homework from Traditional High School Students Enrolled at Private Schools. *ProQuest LLC*. 2017.
- HARKINS, A.M., KUBIK, G.H. “Ethical” cheating in formal education. On the Horizon. 2010, vol. 18, s. 138–146.
- HARTMANOVÁ, P., ŠMAHAJ, J. Člověk a kyberprostor: Co je kyberkultura? In: ŠMAHAJ, J., ZIELINKA, M. *Úvod do kyberpsychologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, Olomouc, 2015.
- HENDL, J. Kvalitativní výzkum: Základní teorie a metody. Praha: Portál, 2005.
- CHAUDRON, S. Young Children and Digital Technology. A qualitative exploratory study across seven countries. *Joint Research Centre, Italy*, 2015.
- JENSEN et al. It’s Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty Among High School and College Students. *Contemporary Educational Psychology*, 2002, no.27, p. 209–228.
- KABÍČEK, P., CSÉMY L., HAMANOVÁ J. Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví. Vyd. 1. *Praha: Triton*, 2014.
- KAM, CH., HUE, M., CHEUNG, H. Plagiarism of Chinese Secondary School Students in Hong Kong, *Ethics & Behavior*, 2017, vol. 28, no. 4, p. 316-335. DOI: <https://doi.org/10.1080/10508422.2017.1333909>
- KATZ, J. Mobile phones in educational settings. In: NYIRI, K. *A sense of place: The global and the local in mobile communication*, 2005. Vienna: Passagen.

- KROHER, M., WOLBRING, T. Social control, social learning, and cheating: Evidence from lab and online experiments on dishonesty. *Social Science Research*, vol. 53, 2015. p. 311-324.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie. *Praha: Grada*, 2006.
- LATOVA, N.V., LATOV, V. Cheating in the Educational Process: An Experiment in Crib-Sheet Studies. *Russian Education and Society*. 2008, vol. 50, no. 7.
- LOVETT, B. J. The Science of Cheating. A Psychologist's Perspective. *Resiliency*, 2013.
- MACEK, P. Adolescence. *Praha: Portál*, 2003.
- MAREŠ, J. Elektronické učení a zvláštnosti člověka. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 290.
- MAREŠ, J. Tradiční a netradiční podvádění ve škole. *Pedagogika*, 2005, roč. 55, č. 2, s. 310-334.
- MCALLISTER, CH., WATKINS. P. Increasing Academic Integrity in Online Classes by Fostering the Development of Self-regulated Learning Skills. *A Journal of Educational Strategies* [online]. 2012, p. 96-101 [cit. 2019-11-13]. DOI: <https://doi.org/10.1080/00098655.2011.642420>
- MCCABE, D., TREVINO, L. Academic Dishonesty: Honor Codes and Other Contextual Influences. *The Journal of Higher Education*, 1993, vol. 64, no.5, p. 522-538. DOI:10.2307/2959991
- MILKOVÁ E., AMBROŽOVÁ P. Internet Use and Abuse: Connection with Internet Addiction, *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 2018, vol. 11, no. 2, p. 22-28, [online], DOI: <https://doi.org/10.7160/eriesj.2018.110201>
- MOHAN, M. et al. Rising from plagiarising. In: *Journal of Oral and Maxillofacial Surgery*, vol. 14, no. 3, 2014. p. 538-540.
- MOLNAR, K.K., KLETKE, M.G., CHONGWATPOL, J. Ethics vs. IT ethics: Do undergraduate students perceive a difference? *Journal of Business Ethics*. 2008, vol. 83, s. 657-671
- NAKONEČNÝ, M. Psychologie osobnosti. 2009, *Praha: Academia*

NORA, W. L. Y., ZHANG K. C. Motives of cheating among secondary students: The role of self-efficacy and peer influence. *Asia Pacific Educational Review*, 2010.

O'DONNELL, K. Linking multimodal communication and feedback loops to reinforce plagiarism awareness. In: *Business Communication Quarterly*, vol. 74, no. 2, 2011. p. 216-220.

OGUNLADE, O., BELLO, O., OGUNLADE, A., SOETAN, A. Cheating among students in the age of digital technology: secondary school students views in ilorin south local government, Ilorin, Kwara state, Nigeria. *Iated-int assoc technology education & development*, 2013, p. 4961-4968.

OWENGA, J., ALOKA, P. O., RABURU, P. A. Relationship between Selected Personal Determinants and Examination Cheating among Kenyan Secondary School Students, *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 2018, vol. 7, no. 1, p 73-82. DOI: <https://doi.org/10.2478/ajis-2018-0007>

PEKLAJ, C., KALIN, J., PEČJAK, S. et al. Perceptions of Teachers' Goals in Classroom, Students' Motivation and Their Maladaptive Behavior as Predictors of High School Math Achievement. *Studia Psychologica*, 2012, vol.54, no. 4, p. 329–344. Dostupné z: https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&search_mode=GeneralSearch&qid=7&SID=C13DFiEj42jvOlcuJB2&page=2&doc=14&cacheurlFromRightClick=no

RAMBERG, J., MODIN, B. School effectiveness and student cheating: Do students' grades and moral standards matter for this relationship? *Soc Psychol Educ* 22, 2019, p. 517–538. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11218-019-09486-6>

REDDING, A. B. Fighting Back Against Achievement Culture: Cheating as an Act of Rebellion in a High-Pressure Secondary School. *Ethics & Behavior* [online]. 2016, vol. 27, no 2, p. 155-172 [cit. 2020-03-12]. DOI: <https://doi.org/10.1080/10508422.2016.1145058>

RETTINGER, A. The Role of Emotions and Attitudes in Causing and Preventing Cheating, *Theory Into Practice*, 2017, vol. 56, no. 2, p. 103-110. DOI: <https://doi.org/10.1080/00405841.2017.1308174>

- RUJOIU, O. Academic Dishonesty: Copy-Paste Method. Shame and Guilt among Romanian High School Students. In: *Revista Romana de Comunicare si Relatii Publice*, vol. 11, no. 2, 2009. p. 45-63.
- SAK, P., SAKOVÁ, K. Mládež na křižovatce. 1. vyd. *Praha: Svoboda Servis*, 2004.
- SISTI, D. A. How do high school students justify internet plagiarism? *Ethics and Behavior*. Vol. 17, no. 3, 2007. p. 215-231.
- SOUKUP, P. et al. Češky a Češi v kyberprostoru. Zpráva z projektu Problematika kybernetických hrozeb z hlediska bezpečnostních zájmů ČR, 2009. s. 194.
- STROM, P.S. a R.D. STROM. Cheating in middle school and high school [online]. *Taylor & Francis Group*, 2007 p. 104-116 [cit. 2019-11-13]. DOI: <https://doi.org/10.1080/00131720708984924>
- STUHLÍKOVÁ, I. Motivace a osobnost. *Praha: Grada Publishing*, 2010 s. 144.
- ŠKRABSKÝ, T. Trendy, ktoré sú „trendy“. In: MADRO, M., HOLÍKOVÁ, B. Virtuálna generácia. Sme dnes iný jako kedysi? 1. vyd. *Bratislava: Fakulta psychológie Panevrópskej vysokej školy v Bratislave*, 2015.
- ŠORGO, A., VAVDI, M., CIGLER, U., KRALJ, M. Opportunity makes the cheater: High school students and academic dishonesty. *Center for Educational Policy Studies Journal* [online]. 2015, vol. 5, no. 4, p 67-87.
- TOMKOVÁ, J. et al. Príležitosti a riziká používania internetu deťmi. *Sociálna sieť Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie*, 2015.
- UGUR, N. G., KOC, T. Time for Digital Detox: Misuse Of Mobile Technology And Phubbing. *Social and Behavioral Sciences*, 2015.
- VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. *Praha: Karolinum*, 2005, s. 321.
- VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. *Praha: Karolinum*, 2012. Vyd. 2., (dopl. a přeprac)

VANDEWIELE, M. Perception of Causes of and Attitudes towards Cheating at School by Senegalese Secondary School Children. *Psychological Reports*, 1980, vol. 46, no. 1, p. 207–210. DOI: <https://doi.org/10.2466/pr0.1980.46.1.207>

VOŇKOVÁ, H., PAPAJOANU, O., BENDL, S. Aplikace metody ukotvujících vinět v pedagogickém výzkumu: přehled literatury a metodologická doporučení. 2016, v. 26, n. 3, p. 537–559. DOI: <http://dx.doi.org/10.5817/PedOr2016-3-537>

VOŇKOVÁ, H., PAPAJOANU, O., KRALOVA, K., ŠTÍPEK, J. Examining the Assessment of Anchoring Vignettes in Different Information and Communication Technology Competence Domains: The Results of a Pilot Study Among Upper-Secondary Students. 2019.

VRBOVÁ, J., STUHLÍKOVÁ, I. Školní podvádění starších žáků – pilotní studie. *Pedagogika*. 2012, roč. 62, č. 3, s. 317-331. ISSN 0031-3815.

WALKER, R. I don't think I would be where I am right now. Pupil perspectives on using mobile devices for learning. *Research in Learning Technology*, 2013 [online]. vol.21 [cit. 2019-11-13]. DOI: <https://doi.org/10.3402/rlt.v21i0.22116>

WILLIAMS, S. How do I know if they're cheating? Teacher strategies in an information age [online]. *Taylor & Francis Group*, 2001, p. 225-239. [cit. 2019-11-13]. DOI: <https://doi.org/10.1080/095851701220>

Publikované články a zdroje z internetu

APPLE WATCH SERIES 5. In: *Alza.cz* [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/apple-watch-series-5-44mm-vesmirne-sedy-hlinik-s-cernym-sportovnim-reminkem-d5669298.htm?o=1>

BRDIČKA, B. Jak se mění vzdělávání: Informační a komunikační technologie v Evropě. [online]. 1999 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <http://it.pedf.cuni.cz/~bobr/EENet/>

CICRET [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://cicret.com/wordpress/>

FOCALS BY NORTH [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://shop.bynorth.com/>

GALLOWAY, M. K. Cheating in advantaged high schools: Prevalence, justifications, and possibilities for change. *Ethics and Behavior*, 2012, DOI: <https://doi.org/10.1080/10508422.2012.679143>

CHUGH, R. Students are using 'smart' spy technology to cheat in exams. In: *Theconversation.com* [online]. 2016 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://theconversation.com/students-are-using-smart-spy-technology-to-cheat-in-exams-59241>

INVISIBLE WATCH. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/invisible-watch.html>

LIVE STREAM WIFI GLASSES. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/live-stream-wifi-glasses.html>

MAD GAZE. In: *Indiegogo.com* [online]. [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.indiegogo.com/projects/mad-gaze-smartest-watch-with-gesture-controls%23/>

MAGIC CALCULATOR. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/magic-calculator-v-2.html>

MINI WIRELESS EARPIECE BLUETOOTH. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/mini-wireless-earpiece-180.html>

MONOREAN. *Monorean.com* [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.monorean.com/>

OURAIRAT, A. Kamery v brýlích, odpovědi v hodinkách. V Thajsku odhalili podvody při zkouškách. *Novinky* [online]. 2016 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koktejl/clanek/kamery-v-brylich-odpovedi-v-hodinkach-v-thajsku-odhalili-podvody-pri-zkouskach-351148>

SCIENTIFIC CALCULATOR LIVE CHAT. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/products/scientific-calculator-live-chat.html>

SKAAR, H. Writing and Pseudo-Writing from Internet-Based Sources: Implications for Learning and Assessment. *Literacy* [online]. 2015. vol. 49, p. 69-76 [cit. 2019-11-13]. DOI: <https://doi.org/10.1111/lit.12045>. ISSN 1741-4350

SMART CONTACT LENSES. In: *Labiotech.eu* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.labiotech.eu/features/contact-lens-glucose-diabetes/>

SMART PHONE CONTROLLER. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/smart-phone-controller.html>

SOLI [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://atap.google.com/soli/>

SULER, J. Adolescents in Cyberspace. *The Psychology of Cyberspace*. [online]. 2005. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <http://users.rider.edu/~suler/psy cyber/adoles.html>

THE RXO CHEATING PEN [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.cheatingpen.com/>

WATCH FOR EASY STUDYING. In: *24kupi.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.24kupi.com/watch-for-easy-studying-v-2.html>

XENXO S RING [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.xenxo.pro/>

XIAOMI MI TRUE WIRELESS EARBUDS. In: *Alza.cz* [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/xiaomi-mi-airdots-basic-d5651993.htm>

ZEROI. In: *Indiegogo.com* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.indiegogo.com/projects/zeroi-hat-with-bluetooth-bone-conduction-speaker%23/>

7 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Tradiční a elektronické podvádění (modifikované podle Mareše, 2005, s. 314-318).....	11
Tabulka č. 2: Analýza 11 záznamů z databáze Web of Science, Scopus, ERIC s výskytem klíčových slov „cheating“ AND „secondary school“ AND „technology“ (od roku 2001 do 2018):.....	32
Tabulka č. 3: Přehled počtu respondentů v rámci výzkumných šetření	38
Tabulka č. 4: Počty respondentů podle pohlaví a typu střední školy	40
Tabulka č. 5: Respondenti podle ročníků (N=189).....	41
Tabulka č. 6: Respondenti podle ročníků a druhu středních škol.....	41
Tabulka č. 7: Pomocí škály „nikdy – výjimečně – občas – často – vždy“ respondenti uváděli, kolikrát během svého studia na střední škole jednali následovně. (N=189).....	42
Tabulka č. 8: Respondenti, kteří při zkoušce používají taháky (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	43
Tabulka č. 9: Respondenti, kteří při zkoušce opisují od spolužáka (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	44
Tabulka č. 10: Respondenti, kteří nechávají spolužáky při testu opisovat (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	45
Tabulka č. 11: Respondenti, kteří získali podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě předtím, než byl test zadán (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152).....	46
Tabulka č. 12: Respondenti, kteří se dopustili plagiátorství při psaní písemné práce (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	47
Tabulka č. 13: Respondenti, kteří byli odhaleni při podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	48
Tabulka č. 14: Respondenti uvádějí, v kterých předmětech se dopouštějí podvádění (N=189).....	49
Tabulka č. 15: Předměty, v nichž se respondenti dopouštějí podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	49

Tabulka č. 16: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty (N=189).....	50
Tabulka č. 17: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	51
Tabulka č. 18: Důvody proč respondenti podvádějí (N=189)	52
Tabulka č. 19: Důvody proč respondenti podvádějí (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	53
Tabulka č. 20: Digitální technologie, s nimiž se respondenti, už někdy setkali v problematice podvádění (N=189)	54
Tabulka č. 21: Digitální technologie, s nimiž se respondenti, už někdy setkali v problematice podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152).....	54
Tabulka č. 22: Jak by respondenti podvádějícího studenta potrestali (N=189).....	55
Tabulka č. 23: Jak by respondenti podvádějícího studenta potrestali (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	56
Tabulka č. 24: Jak studenti hodnotí na škále (1 až 5) své znalosti a dovednosti v oblasti digitálních technologií (N=189).....	57
Tabulka č. 25: Jak studenti hodnotí na škále (1 až 5) své znalosti a dovednosti v oblasti digitálních technologií (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	57

8 Seznam grafů

Graf č. 1: Počty publikací podle zemí (Web of Science, Scopus, ERIC).....	28
Graf č. 2: Počet publikací podle roku vydání od roku 1980 do listopadu 2019 (Web of Science, Scopus, ERIC).....	29
Graf č. 3: Výzkumné metody použité autory článků od roku 1980 do listopadu 2019 (Web of Science, Scopus, ERIC).....	29
Graf č. 4: Respondenti, kteří při zkoušce používají taháky (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	43
Graf č. 5: Respondenti, kteří při zkoušce opisují od spolužáka (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	44
Graf č. 6: Respondenti, kteří nechávají spolužáky při testu opisovat (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	45
Graf č. 7: Respondenti, kteří získali podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě předtím, než byl test zadán (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	46
Graf č. 8: Respondenti, kteří se dopustili plagiátorství při psaní písemné práce (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	47
Graf č. 9: Respondenti, kteří byli odhaleni při podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	48
Graf č. 10: Předměty, v nichž se respondenti dopouštějí podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	50
Graf č. 11: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	51
Graf č. 12: Důvody proč respondenti podvádějí podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	53
Graf č. 13: Digitální technologie, s nimiž se respondenti, už někdy setkali v problematice podvádění (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152).....	55
Graf č. 14: Jak by respondenti podvádějícího studenta potrestali (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	56
Graf č. 15: Jak studenti hodnotí na škále (1 až 5) své znalosti a dovednosti v oblasti digitálních technologií (gymnázia N=37, střední odborné školy N=152)	58

Graf č. 16: Nedovolené techniky/prostředky používané v podvádění respondenty s porovnáním jejich sebehodnocení znalostí a dovedností v problematice digitálních technologií (podvádění pomocí mobilního telefonu N=100, podvádění pomocí tradičního taháku napsaného na papíru N=138) 58

9 Přílohy

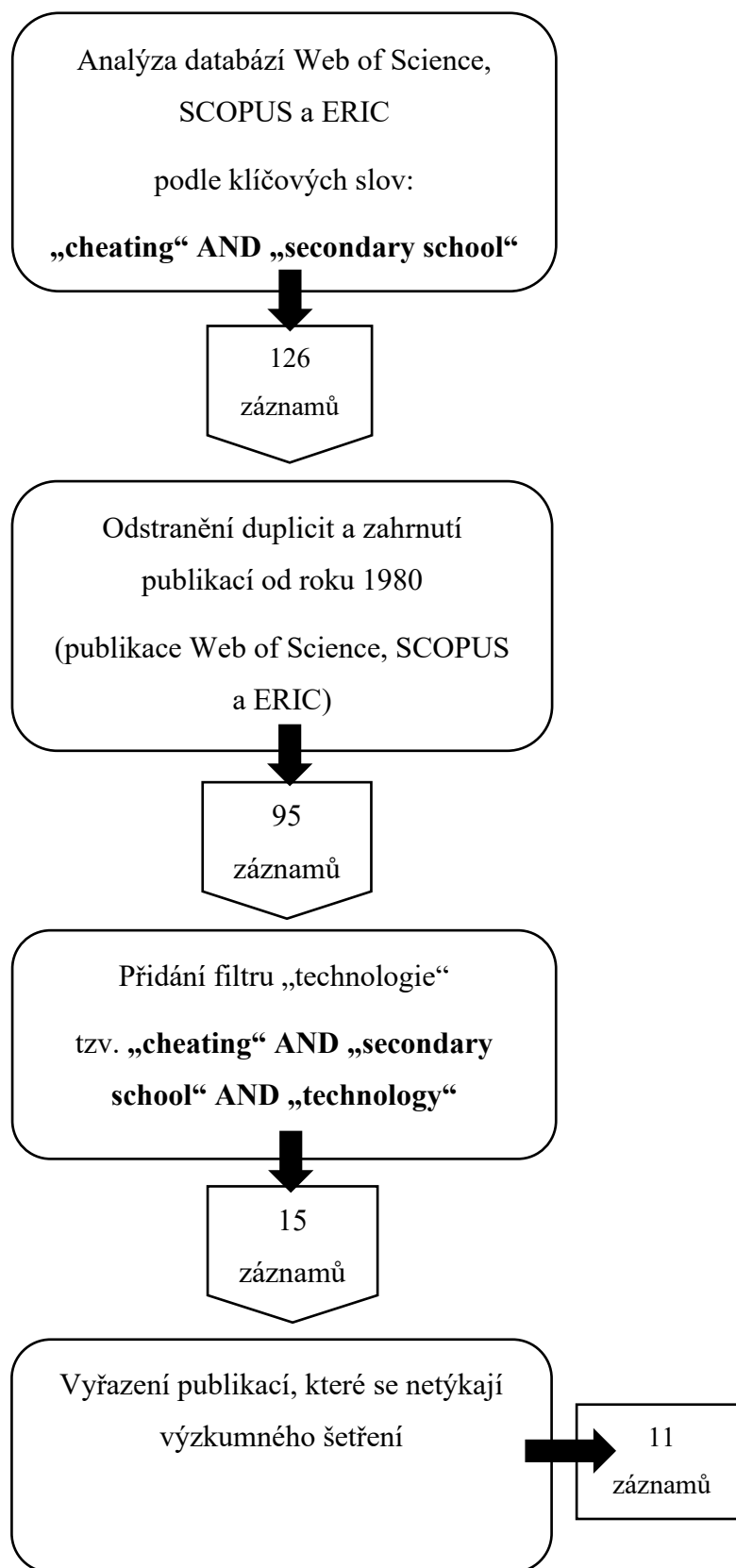
Příloha č. 1: Postup získávání a redukce záznamů při analýze databáze Web of Science, Scopus a ERIC

Příloha č. 2: Dotazník pro žáky vybraných středních škol

Příloha č. 3: Interview s žáky vybraných středních škol

Příloha č. 4: Interview s učiteli vybraných středních škol

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Dotazníkové šetření pro studenty

Vážená studentko, vážený studente,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění **anonymního** dotazníku, který bude použit a zpracován pouze v mé bakalářské práci na Pedagogické fakultě UK. Na níže uvedené otázky neexistuje správná nebo nesprávná odpověď. Nebojte se, prosím, dotazník vyplnit upřímně a pravdivě. Odpovězte na všechny otázky, případně uveďte, do jaké míry souhlasíte, či nesouhlasíte s předloženým tvrzením.

Pomocí tohoto dotazníkového šetření se pokusím zmapovat současný stav podvádění žáků na středních odborných školách a gymnáziích.

Velice si cením vašeho času, který vyplnění dotazníku věnujete.

Děkuji Vám za spolupráci.

Pavλίna Stoklasová Šubrtová

Studentka 3. ročníku bakalářského studia, PedF UK

1. Jste žena, nebo muž?

- žena
 muž

2. Uveďte ročník studia

Prosím zvolte pouze jednu z následujících možností:

1. roč. SŠ / kvinta 8 leté gym. / kvinta 6 leté gym.
 2. roč. SŠ / sexta 8 leté gym. / sexta 6 leté gym.
 3. roč. SŠ / septima 8 leté gym. / septima 6 leté gym.
 4. roč. SŠ / oktáva 8 leté gym. / oktáva 6 leté gym.

3. Pomocí škály „**nikdy** – **výjimečně** – **občas** – **často** – **vždy**“ uveďte, kolikrát jste během svého studia na střední škole jednali následovně: (*Zaškrtněte pouze jednu variantu.*)

	nikdy	výjimečně	občas	často	vždy
Při zkoušce jsem použil/a tahák.					
Při zkoušce jsem opisoval/a od spolužáka.					
Umožnil/a jsem spolužákovi opisovat z mého testu.					
Získal/a jsem podvodným způsobem zadání testu s výsledky ještě před tím, než byl test zadán.					
Dopustil/a jsem se plagiátorství při psaní písemné práce (použil/a jsem úryvky textů jiných autorů a vydával/a je za vlastní).					
Byla jsem odhalena/a při podvádění.					

*Pokud jste na všechny výše uvedené dotazy v tabulce otázky č. 3 odpověděl/a „**nikdy**“, tak na otázky č. 4 až č. 6 prosím neodpovídejte.*

4. V jakém školním předmětu se podvádění dopouštíte nejčastěji?

(Můžete vybrat několik možností)

- Odborné předměty
- Český jazyk
- Cizí jazyk
- Matematika
- Přírodní vědy
- Společenské vědy
- Jiné (Doplňte).....

5. Jaké nedovolené techniky / prostředky při podvádění používáte?

(Můžete vybrat několik možností)

- Tradiční tahák napsaný na papír
- Opisuji od spolužáka
- Opisuji z učebnice
- Opisuji ze sešitu
- Tablet
- Chytré hodinky
- Mobilní telefon
- Sluchátka
- Smart kalkulačka
- Chytré brýle
- Jiné (Doplňte).....

6. Co Vás vede k podvádění?

(Můžete vybrat několik možností)

- Příliš vysoké nároky učitelů
- Příliš vysoké nároky rodičů
- Učivo je pro mě složité a nesrozumitelné
- Snaha o lepší známku
- Nebyl čas na přípravu
- Baví mě podvádět
- Dělají to ostatní, tak proč ne já
- Jiné (Doplňte).....

7. Setkal/a jste se s některou z těchto digitálních technologií v problematice podvádění?

(Můžete vybrat několik možností)

- Chytré hodinky
- Chytré brýle
- Mobilní telefon
- Sluchátka
- Tablet
- Smart kalkulačka
- Nesetkal/a jsem se s něčím takovým
- Jiné (Doplňte).....

8. Jak byste řešil/a situaci, odhalení studenta při podvádění nebo plagiátorství, z pozice učitele?

- Netrestal/a bych
- Ústní napomenutí
- Následné individuální přezkoušení studenta
- Studenta ohodnotím známkou „nedostatečný“
- Zabavení předmětu použitého k podvádění
- Jiné (Doplňte).....

9. Jak hodnotíte svou úroveň znalostí a dovedností v oblasti používání digitálních technologií obecně? *(Ohodnoťte se známkou jako ve škole (1 - výborně... 5 - nedostatečně) a tu, prosím, na stupnici zakroužkujte.)*

1 ——— 2 ——— 3 ——— 4 ——— 5

Interview (pro studenty)

Muž/žena:

Škola:

Ročník:

- 1) Orientujete se v problematice digitálních technologií ve výuce?
- 2) Jak často se setkáváte s podváděním ve výuce?
- 3) Jaké pomůcky vy nebo vaši spolužáci používáte při podvádění nejčastěji?
- 4) Setkal/a jste se při podvádění s moderními technologiemi? Popřípadě s jakými?
- 5) Jaké znáte digitální technologie vhodné pro podvádění?
- 6) Jak řešíte situaci, když víte, že váš spolužák podvádí?
- 7) Jak hodnotíte svou úroveň znalostí a dovedností v oblasti používání digitálních technologií obecně?
- 8) Do jaké kategorie spadá obor, který studujete? *Prosím zvolte pouze jednu z následujících možností:*
 - informatika a informační technologie
 - technické obory (elektro, strojírenství, ...)
 - přírodovědné obory a matematika
 - zemědělské obory (agronomie, lesnictví, ...)
 - humanitní/sociální obory (ekonomie, zdravotnictví, pedagogika, ...)
 - anglický jazyk
 - jiný cizí jazyk (např. německý jazyk, španělský jazyk, ...)
 - umělecké obory (výtvarné obory, muzikologie, ...)
 - sport a tělesná výchova
 - bez zaměření
 - Jiné
- 9) Je studijní obor, který studujete ve vaší škole, zaměřen na ICT? *Prosím zvolte pouze jednu z následujících možností:*
 - Ano, obor je zaměřen na ICT.
 - Obor není zaměřen na ICT, ale třída zapojená do šetření má rozšířenou výuku ICT.
 - Jedná se o obor bez zaměření na ICT.

Interview (pro učitele)

Muž/žena

Aprobace (vystudované zaměření):

Předměty, které vyučuje:

Počet let učitelské praxe:

- 1) Orientujete se v problematice digitálních technologií ve výuce?
- 2) Jak často se setkáváte s podváděním žáků ve výuce?
- 3) Jaké pomůcky studenti používají při podvádění nejčastěji?
- 4) Setkal/a jste se při podvádění s moderními technologiemi? Popřípadě s jakými?
- 5) Jaké znáte digitální technologie vhodné pro podvádění?
- 6) Jak řešíte situaci, když přistihnete studenta při podvádění?
- 7) Jak hodnotíte svou úroveň znalostí a dovedností v oblasti používání digitálních technologií obecně?
- 8) Do jaké kategorie spadá obor, který vaši studenti studují? *Prosím zvolte pouze jednu z následujících možností:*
 - informatika a informační technologie
 - technické obory (elektro, strojírenství, ...)
 - přírodovědné obory a matematika
 - zemědělské obory (agronomie, lesnictví, ...)
 - humanitní/sociální obory (ekonomie, zdravotnictví, pedagogika, ...)
 - anglický jazyk
 - jiný cizí jazyk (např. německý jazyk, španělský jazyk, ...)
 - umělecké obory (výtvarné obory, muzikologie, ...)
 - sport a tělesná výchova
 - bez zaměření
 - Jiné
- 9) Je studijní obor, který studují studenti vaší školy, vybrán do šetření zaměřen na ICT? *Prosím zvolte pouze jednu z následujících možností:*
 - Ano, obor je zaměřen na ICT.
 - Obor není zaměřen na ICT, ale třída zapojená do šetření má rozšířenou výuku ICT.
 - Jedná se o obor bez zaměření na ICT.